

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Інститут Електроенергетики

Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню магістр

студента **Поправкіна Юлія Андріївна**

академічної групи **035м 17 1**

спеціальності **035 Філологія**

спеціалізації

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

на тему: «Особливості розробки дистанційного курсу з практики перекладу у сфері економіки»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи				
розділів:				
1.	Нестерова О.Ю.			
2.	Нестерова О.Ю.			
Рецензент	Кабаченко І.Л.			
Нормоконтролер	Нестерова О.Ю.			

Дніпро
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
перекладу

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

«_____» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня магістр

студенту **Поправкіній Юлії Андріївні** академічної групи **035м 17 1**

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності **035 Філологія**

спеціалізації

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

на тему: «Особливості розробки дистанційного курсу з практики перекладу у сфері економіки» ,

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 1913-л/№12.11.2018

Розділ	Зміст	Термін виконання
1.	Нестерова О.Ю.	
2.	Нестерова О.Ю.	

Завдання видано _____

(підпис керівника)

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 1.10.2018

Дата подання до екзаменаційної комісії 10.12.2018

Прийнято до виконання _____

(підпис студента)

(прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Форми, методи і засоби формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів у процесі дистанційного навчання.....	7
1.1. Теоретичні та практичні аспекти використання системи дистанційного навчання.....	7
1.2. Дистанційна технологія підготовки фахівців як новітня форма організації процесу навчання.....	18
1.3. Використання засобів дистанційного навчання для формування професійної компетентності майбутніх перекладачів.....	34
Висновки до розділу 1.....	46
РОЗДІЛ 2. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання	47
2.1. Особливості розміщення інтерактивного навчального контенту на платформі Moodle.....	47
2.2. Впровадження дистанційного курсу в процес навчання.....	57
2.3. Особливості створення дистанційного курсу	62
Висновки до розділу 2.....	76
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80

РОЗДІЛ 1

ФОРМИ, МЕТОДИ І ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1.1. Теоретичні та практичні аспекти використання системи дистанційного навчання

Використання технологій дистанційного навчання (ДН) на сучасному етапі надання освітніх послуг вищими навчальними закладами є необхідною вимогою сьогодення. У час бурхливого розвитку інтернет-технологій, а також можливостей пошуку необхідної інформації в Інтернеті такі технології дають можливість ВНЗ запропонувати своїм студентам відмінний від звичайного класичного (академічного) метод навчання - дистанційне навчання.

Освіта – це засіб соціалізації та становлення особистості, своєрідний каталізатор, що підтримує рівновагу суспільства зсередини. Освіта полягає у формуванні в людині стійких ціннісних орієнтацій, що базуються на широкій базі знань і впевненості у своїх можливостях, котрі проявляються в оволодінні необхідними для життя в суспільстві компетенціями. Стабільність суспільства знаходиться в прямій залежності від стабільності його освітніх систем, відповідності самої освіти сучасності.

Нині можна навести велику кількість визначень поняття «дистанційне навчання», що відбиває різноманітність підходів до його розуміння.

1. Дистанційне навчання (ДН) є форма здобуття освіти, поряд з очною та заочною, при якій в освітньому процесі використовуються кращі традиційні та інноваційні засоби, а також форми навчання, що ґрунтуються на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях[4].

2. Дистанційне навчання являє собою цілеспрямований інтерактивний, асинхронний процес взаємодії суб'єктів та об'єктів навчання між собою та з

засобами навчання, причому процес навчання індиферентний до їх просторового розташування[5].

3. Дистанційна освіта – комплекс освітніх послуг, що надаються широким колам населення в країні і за кордоном за допомогою спеціалізованого інформаційного освітнього середовища, що ґрунтується на засобах обміну навчальною інформацією на відстані.

Слід звернути увагу на визначення дистанційного навчання, дане А. В. Хуторським в авторефераті дисертації. Дистанційне навчання – не електронний варіант очного або заочного навчання, що адаптує традиційні форми занять та паперові засоби навчання в телекомунікаційні. Дистанційне навчання закликає вирішувати специфічні завдання щодо розвитку творчої складової освіти[57]:

- ✓ підвищення активної ролі студента у власному навчанні при постановці освітньої мети, доборі домінантних напрямів, форм і темпів навчання в різноманітних освітніх галузях;
- ✓ різке збільшення обсягу доступних освітніх масивів, культурно-історичних досягнень людства, доступ до світових культурних та наукових скарбів для населення з будь-якого пункту, де є телезв'язок.
- ✓ отримання можливості спілкування студента з педагогами-професіоналами, з однодумцями, консультування у фахівців високого рівня незалежно від їх територіальної розташованості;
- ✓ збільшення евристичної складової навчального процесу завдяки застосуванню інтерактивних форм занять, мульті-медійних навчальних програм;
- ✓ більш комфорті, у порівнянні з традиційними, умови для творчого самовираження студента, можливість демонстрації ним продуктів своєї творчої діяльності для всіх, широкі експертні можливості оцінки творчих досягнень;
- ✓ можливість змагання з великою кількістю бажаючих, що мешкають у різних містах та країнах, за допомогою участі в дистанційних проектах, конкурсах, олімпіадах.

До дистанційного навчання входять три компоненти: відкрите навчання, комп'ютерне навчання, комп'ютерна система комунікацій (Інтернет), їх систему наведено на рис. 1.1.

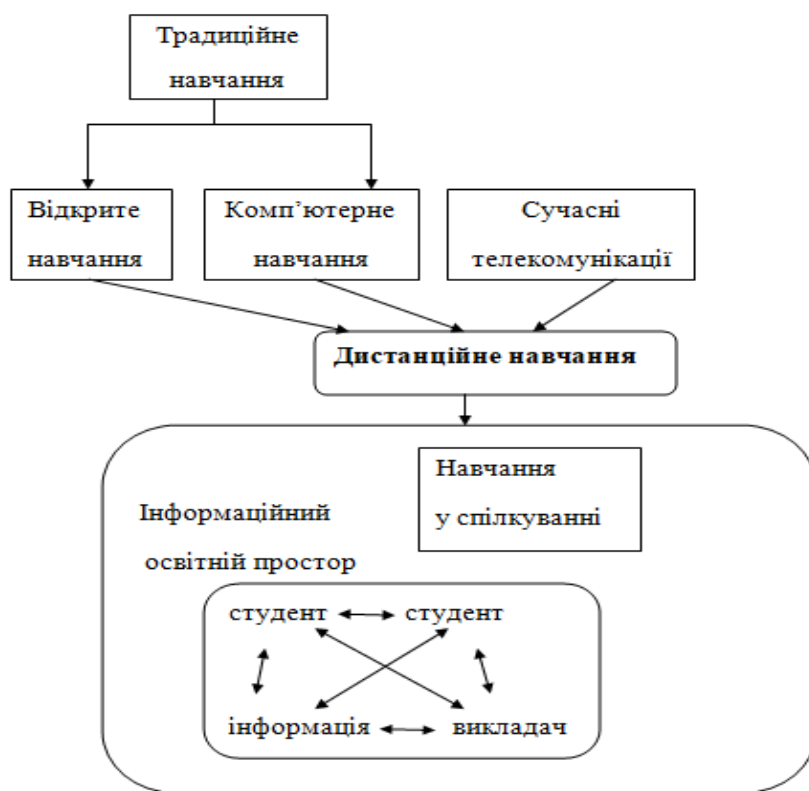

Рис.1.1 Схема дистанційного навчання

Для цієї технології характерна сильна пізнавальна мотивація, що створюється мережею Інтернет, та якість підготовки фахівця. Це й робить дистанційне навчання технологією навчання 21 століття. Саме посиленою мотивацією дистанційне навчання відрізняється від заочного, і з цим пов'язаний якісний стрибок, внаслідок чого його не можна назвати новим етапом у розвитку заочного навчання[40].

Дистанційне навчання характеризується високим професіоналізмом, прагненням до співробітництва, самоствердженням і високим рівнем комунікації з колегами. Для нього характерне різке посилення соціально-значущих мотивів: ділового, пізнавального, співробітництва, самореалізації і розвитку, самоствердження і комунікативності, що є по суті наслідком використання відкритого і комп'ютерного навчання і сучасних засобів комунікації.

Риси дистанційного навчання

Дистанційне навчання		
Відкрите навчання	Комп'ютерні навчальні програми	Сучасні телекомунікації
Свобода вибору місця, часу, темпу та форм навчання	Контроль знань, тести, тренажери, мультимедійні програми, моделюючі програми, ігри	Електронна пошта, телеконференції, список розсилки, Web

Характерними рисами дистанційної освіти є[30]:

Гнучкість. Студенти системи дистанційної освіти (СДО) здебільшого не відвідують регулярних занять у вигляді лекцій та семінарів, а працюють у зручний для себе час, у зручному місці, і в зручному темпі, що дає велику перевагу для тих, хто не може або не хоче припинити свій звичайний спосіб життя. Від студента формально не вимагається якогось освітнього цензу. Кожен може навчатися стільки, скільки йому особисто потрібно для засвоєння предмета та можливості отримання необхідних заліків за обраними курсами.

Модульність. В основу програм дистанційного навчання покладений модульний принцип. Кожен окремий курс створює цілісне уявлення про певну предметну галузь. Це дозволяє з набору незалежних курсів-модулів формувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним або груповим (наприклад, для персоналу окремої фірми) вимогам.

Економічна ефективність. Сьогодні методика оцінки вартості дистанційного навчання ще до кінця не з'ясована. Але порівняно низька собівартість навчання може бути забезпечена завдяки використанню концентрації та уніфікації змісту, орієнтації технологій дистанційного навчання на велику кількість користувачів, а також більш ефективному використанню існуючих навчальних площ і технічних засобів, наприклад, у вихідні дні.

Нова роль викладача. На нього покладаються такі функції, як координація пізнавального процесу, коригування курсу, що викладається,

консультування при укладанні індивідуального навчального плану, керівництво навчальними проектами та ін. Він керує навчальними групами взаємопідтримки, допомагає студентам в їх професійному самовизначенні. Асинхронна, як правило, взаємодія студентів та викладача передбачає обмін повідомленнями шляхом взаємного обміну ними за адресою кореспондентів. Це дозволяє аналізувати інформацію, що надходить, і відповідати на неї у зручний для кореспондентів час. Засобами асинхронної взаємодії є електронна, голосова пошта або електронні комп'ютерні мережі.

Спеціалізований контроль якості освіти. Як форми контролю в дистанційному навчанні використовуються дистанційні іспити, співбесіди, практичні, курсові і проектні роботи, екстернат, комп'ютерні інтелектуальні тестувальні системи. Варто підкреслити, що розв'язання проблеми контролю якості дистанційного навчання, його відповідності освітнім стандартам має принципове значення для успіху всієї системи. Від успішності її вирішення залежить академічне визнання дистанційних курсів, можливість їх прийняття у традиційних навчальних закладах. Ось чому для здійснення контролю в системі дистанційної освіти має бути створена єдина система державного тестування.

Використання спеціалізованих технологій і засобів навчання. Як уже зазначалося, технологія дистанційного навчання — це сукупність методів, форм і засобів взаємодії з людиною у процесі самостійного, але обов'язково контрольованого засвоєння певного масиву знань. Навчальна технологія будується на фундаменті відповідного змісту й має задовольняти вимоги його подання. Зміст, що пропонується для засвоєння, акумулюється в спеціальних курсах і модулях, призначених для дистанційного навчання з урахуванням наявних у країні освітніх стандартів, а також у банках даних і знань, бібліотеках відеосюжетів і т. д.

Дистанційне навчання ґрунтується на таких принципах:

Принцип гуманістичності навчання. Це визначальний принцип у системі неперервного інтенсивного навчання, й особливо в СДО. Його суть полягає в спрямованості навчання та освітнього процесу загалом на людину; у

створенні максимально сприятливих умов для оволодіння студентами соціально накопиченим досвідом, структурованим у зміст навчання; в опануванні обраною професією для розвитку та вияву творчої індивідуальності, високих громадянських, моральних, інтелектуальних якостей, які б забезпечували особистості соціальну захищеність, безпечне та комфортне існування.

Принцип пріоритетності педагогічного підходу при проектуванні освітнього процесу в СДО. Сутність цього принципу полягає в тому, що проектування СДО необхідно починати з розробки теоретичних концепцій, створення дидактичних моделей явищ, запланованих для реалізації. Досвід дистанційного навчання дає змогу стверджувати, що коли пріоритет на боці педагогічної сторони, система є більш ефективною.

Принцип педагогічної доцільності застосування нових інформаційних технологій. Він потребує педагогічної оцінки ефективності кожного кроку проектування та створення СДО. Тому на перший план треба ставити не впровадження техніки, а відповідне змістове наповнення навчальних курсів і освітніх послуг.

Принцип вибору змісту освіти. Зміст дистанційної освіти має відповідати нормативним вимогам державного освітнього стандарту й вимогам ринку.

Принцип забезпечення безпеки інформації, що циркулює в СДО. Згідно з цим принципом слід передбачати організаційні й технічні засоби безпечного та конфіденційного зберігання, передачі й використання потрібних відомостей.

Принцип стартового рівня освіти. Ефективне навчання в СДО потребує відповідного набору знань, умінь, навичок. Наприклад, для продуктивної навчальної діяльності кандидат на навчання повинен бути обізнаним з науковими основами самостійної роботи, володіти певними навичками роботи з комп'ютером та ін.

Принцип відповідності технологій навчання. Технології навчання мають бути адекватними моделям дистанційного навчання. Так, у традиційних дисциплінарних моделях як організаційні форми навчання використовуються

лекції, семінарські й практичні заняття, імітаційні або ділові ігри, лабораторні заняття, самостійна робота, виробнича практика, курсові й дипломні роботи, контроль засвоєння знань і умінь. У процесі становлення СДО можуть з'явитися нові моделі, що у разі необхідності будуть включені в неї. Прикладом таких моделей можуть слугувати об'єктивно-інформаційні або проектно-інформаційні моделі. Як організаційні форми навчання в цих моделях використовуватимуться комп'ютерні конференції, телеконференції, телеконсультації, проектні роботи і т. ін.

Принцип мобільності навчання. Полягає у створенні інформаційних мереж, баз і банків знань та даних для дистанційного навчання, що дають змогу студенту коригувати або доповнювати свою освітню програму в потрібному напрямку за відсутності відповідних послуг у вищому навчальному закладі, де він навчається. При цьому вимагається збереження інформаційної інваріантності освіти, що забезпечує можливість переходу з одного ВНЗ до іншого за спорідненими або іншими напрямками.

Принцип неантагоністичності дистанційного навчання наявним формам освіти. Проектована СДО зможе дати необхідний соціальний та економічний ефект за умови, якщо створювані та впроваджувані інформаційні технології стануть не чужорідним елементом у традиційній системі вищої освіти, а природно інтегруватимуться в нього.

Однією з вимог дистанційного навчання є якість здобутих знань. Розглянемо сім принципів ефективної практики навчання, що найвиразніше виявилися в результаті використання нових інформаційних технологій. Слід відзначити, що ці принципи можуть підтримуватися іншими технологіями[25].

1.Заохочення контактів між студентами й викладачами.

Ці контакти – найважливіший чинник пізнавальної мотивації. Спілкування з різноманітними викладачами збільшує інтелектуальні здібності студентів і змушує їх замислюватися над своїми цінностями й планами.

Сучасні комунікації полегшують спілкування професорсько-викладацького складу, дають змогу об'єднувати зусилля при розв'язанні

різноманітних проблем. Особливо це влаштовує сором'язливих студентів — їм легше ставити запитання в письмовій формі й конфіденційно. Велику роль при цьому відіграє асинхронний зв'язок, що дає змогу організувати ефективну бесіду навіть при невисокому рівні володіння мовою, якою здійснюється навчання.

2.Розвиток співробітництва студентів.

Навчання в колективі значно ефективніше, ніж самостійне. Не секрет, що робота в колективі збільшує захопленість навчанням, а розподіл ідей поліпшує процес мислення.

Спільне навчання, розв'язання проблем, їх обговорення посилюється існуючими системами комунікацій. Електронна пошта уможливорює спілкування студентів у будь-який час, навіть якщо вони розділені простором.

3.Використання активних засобів навчання.

Студенти повинні обговорювати матеріал, що вивчається, обмірковувати, пов'язувати його зі своїм життєвим досвідом.

Діапазон технологій, що використовуються, дуже великий. Усі вони включають три компоненти: програмні засоби, навчальні матеріали й бесіди в реальному масштабі часу. Нині сучасні засоби комунікації можуть їх підтримувати.

4.Швидкий зворотний зв'язок.

При вивченні матеріалу студенти потребують допомоги. Це оцінка їхніх знань, консультації під час виконання самостійних завдань. Вони повинні знати, про що їм треба ще дізнатися і як оцінити свої знання.

Нині таких можливостей багато. Це електронна пошта, відеоконференц-зв'язок. Комп'ютери накопичують інформацію про роботу студента, а це дає можливість аналізувати його досягнення.

5.Ефективне використання часу.

Час, помножений на енергію, є основою навчання. Ефективне використання часу важливе і для студентів, і для викладачів. Успішний розподіл часу забезпечує ефективне учіння та ефективне викладання.

6.Висока мотивація.

Мотивація потрібна кожному: і тому, хто недостатньо підготовлений або не хоче виявляти себе, і тому, хто здібний та активний.

Нові технології істотно підвищують мотивацію навчання. При використанні Інтернету, студент не лише опановує інформацію, а й активізує пізнавальні вміння аналізувати, узагальнювати й оцінювати. Потужним мотивом є подання закінченої студентської роботи в Інтернет.

7.Урахування здібностей студентів і шляхів навчання.

До вивчення веде безліч шляхів. Урахування здібностей студентів збагачує, урізноманітнює й індивідуалізує їхню навчальну роботу. Студенти мають показати свої здібності в оволодінні методами навчання, а технологічні ресурси якраз і дають змогу забезпечити різноманітні засоби навчання, використовуючи допомогу викладачів, лабораторні роботи, задачі тощо.

Система дистанційного навчання включає програми і курси різноманітних рівнів[20].

1.Початкова освіта

Програми і курси, призначені для учнів віком 5-11 років: уроки читання, письма, арифметики, музики. Значна частина курсів має ігрову форму, оптимальну для дитячого сприймання. Частина таких курсів може бути використана для певних груп дорослого населення з метою допомоги у вихованні дітей. Батьки можуть об'єднуватися і створювати так звану «батьківську школу», приклади якої вже були в Інтернет.

2.Середня освіта

Курси відповідають типу і рівню середньої освіти. На цьому рівні активно застосовуються освітні ігри з розгалуженою участю по комп'ютерних мережах.

3.Середня професійна освіта

Курси і програми для тих, хто закінчив школу. Курси дозволяють здобути професію, проте нижчого рівня кваліфікації, ніж курси на здобуття ступеня.

4. Підготовчі курси

Курси, що готують до навчання на підвищення кваліфікації.

Використовуються також різноманітні олімпіади, що дозволяють внести змагальний елемент до навчання.

5. Вища освіта

Програми на здобуття ступеня бакалавра, магістра або дипломованого фахівця. Велике значення має те, що особи, які проживають у зарубіжних країнах, можуть здобувати освіту рідною мовою, що не є державною в країні їхнього проживання.

6. Післядипломна освіта

Науково-освітні програми для здобуття ступеня кандидата і доктора наук.

7. Додаткова освіта

Скорочені програми для осіб, які вже мають вищу освіту, але в іншій галузі знань. Курси для здобуття додаткових знань у галузі, пов'язаній з професійною діяльністю осіб, які вчаться. Наприклад, курси підвищення кваліфікації, курси іноземної мови, нові досягнення в окремих науках.

Суттєвим є те, що фахівці, які працюють на міжнародному рівні, можуть здобувати освіту в тій країні, в якій вони працюють. Це особливо важливо для фахівців з міжнародного бізнесу.

8. Професійні курси

Націлені на здобуття практичних навичок, наприклад, курси машинопису, бухгалтерські курси. Такі курси є складовою навчання, коли проводяться і практичні заняття, на яких обробляються сформовані навички. Сюди ж слід віднести і дистанційне тестування. Тест на знання української мови як іноземної може складатися за допомогою комп'ютерних телекомунікації на відстані, з будь-якої країни світу.

9. Курси соціального спрямування

Наприклад, курси навчання населення правил поведінки випадку стихійних лих, правил вуличного руху та ін. До цієї групи входять і курси ліквідації неграмотності, якщо вони націлені на певні групи населення, наприклад, етнічні меншості.

Система освіти, що розвивається дистанційно, є відкритою, це надає освітні можливості всім бажаючим. Система, з одного боку, дозволяє задовольнити освітні потреби осіб, які вчаться, а з іншого, є суспільно корисною в соціальному сенсі, забезпечуючи заповнення дозвілля, дозволяючи підвищити інтелектуальний і культурний рівень тих, хто навчається.

Система дистанційного навчання ВНЗ включає такі види забезпечення:

Методичне: методика, рекомендації з технології дистанційного навчання з урахуванням дидактичних і психологічних аспектів.

Програмне: мережеві системні програми, комп'ютерні навчальні програми, інструментальні середовища для створення навчальних програм. Для створення комп'ютерних навчальних програм можна використати програмні середовища, розміщені на різних серверах (WebCT).

Технічне: персональні ЕОМ для організації сервера, персональні й мережеві комп'ютери.

Інформаційне: конспекти лекцій, підручники та інші методичні матеріали на паперових і магнітних носіях, довідники, різноманітні бази даних методичного характеру та ін.

Організаційне: нормативні документи держави і організацій, визначальні структури організацій, що здійснюють дистанційне навчання.

1.2 Використання засобів дистанційного навчання для формування професійної компетентності майбутніх перекладачів.

Одержавши найширший розвиток за кордоном, дистанційне навчання все більше поширюється в нашій країні. Все нові й нові заклади працюють за такою технологією, їхня кількість щорічно зростає, особливо у великих містах на базі відомих університетів, що мають відповідну матеріально-технічну базу й творчий професорсько-викладацький склад.

Подібна форма навчання незамінна для тих студентів ВНЗ, у кого немає часу й можливостей відвідувати заняття кожного дня чи зробити перерву в роботі для одержання освіти. До речі дистанційне навчання було задумом англійців саме для навчання простого народу з провінції. Навчання в системі дистанційної освіти вимагає досить серйозної комп'ютерної, методичної, інформаційної підготовки. Ця форма освіти перспективна саме в системі професійної освіти – особливо у вищих навчальних закладах, центрах перепідготовки та підвищення кваліфікації. Саме тому дослідження з проблеми дистанційного навчання у ВНЗ є актуальним.

За останні роки в педагогічній літературі проведено дослідження у різних напрямках в галузі теорії та практики дистанційної освіти. Серед них можна виділити роботи, які присвячені розробці понятійно-термінологічного апарату дистанційної освіти (О. Андрєєв, А. Бершадський, М. Карпенко, А. Калмиков, І. Краєвський, Е. Полат, І. Роберт, В. Солдаткін, В. Тихоміров та інші), у яких поняття “дистанційна освіта” розглядається як форма одержання освіти на відстані, як метод навчання та як поєднання інформаційних технологій. У багатьох працях розкриваються питання доцільності використання дистанційних засобів навчання на різних типах занять (лекційні та практичні).

Для ефективного використання дистанційних технологій у навчальному процесі ВНЗ потрібен системний підхід, який забезпечує вирішення завдань із технічним, програмним навчально-методичним, кадровим, нормативно-правовим забезпеченням, управлінням процесом дистанційного навчання та розвитком дистанційних технологій.

У методиці застосування технологій дистанційного навчання зауважується, що дистанційне навчання забезпечується застосуванням сукупності освітніх технологій, за якої цілеспрямована опосередкована чи не повністю опосередкована взаємодія студента та викладача відбувається незалежно від місця їхнього знаходження та розташування в часі на основі педагогічно організованих інформаційних технологій, перш за все, з використанням засобів телекомунікації.

Складовими частинами нових навчальних технологій дистанційної освіти є [57]:

- ✓ нова методологія та методика навчання;
- ✓ інформатизація та комп'ютеризація навчання;
- ✓ використання телекомунікаційних мереж Інтернет;
- ✓ організація в рамках мережі командної роботи над навчальним проектом з загальним доступом до баз даних.

Оскільки нові навчальні технології базуються на основі структурування дисципліни, знань у процесі навчання, то такий підхід дозволяє виокремити складові знань:

- ✓ потребують аудиторних занять і особистісного спілкування студента з викладачем;
- ✓ можливі для вивчення в індивідуальному порядку за умов належного методичного забезпечення;
- ✓ потребують вивчення на основі модельного підходу та практичного навчання;
- ✓ потребують практичної роботи з технікою.

Збільшення вимог до перекладу як професійної діяльності призвели до інтенсифікації навчального процесу майбутніх перекладачів і змін структури ринку перекладацьких послуг. Потребують вирішення питання залучення нових можливостей для якісної підготовки майбутніх перекладачів, створення програмного забезпечення перекладацької діяльності.

Під програмним забезпеченням перекладацької діяльності запропонованим професором Т. Коваль, розуміють «сукупність програм, процедур, правил і документації для забезпечення роботи комп'ютера та мережних засобів». Дослідниця розрізняє системне та прикладне програмне забезпечення, яке необхідне для вирішення перекладацьких завдань[19].

Системне програмне забезпечення – це набір програм, що виконують базові функції для організації процесу пошуку та обробки даних, обслуговування складових комп'ютера і надають користувачу зручні способи діалогу.

Прикладне програмне забезпечення – це комплекс прикладних програм, за допомогою яких перекладач виконує управлінські, творчі, навчальні та інші задачі. До прикладного програмного забезпечення відносять текстові процесори, графічні редактори, системне управління базами даних, електронні таблиці, веб-редактори, системи автоматичного перекладу, електронні словники та ін.

Опанування іноземною мовою та навичками перекладу у процесі мовної підготовки перекладачів за допомогою технологій дистанційного навчання відбувається на тематичних форумах, відеоконференціях, олімпіадах, курсах та проектах на Інтернет-сайтах. Формування мовленнєвої перекладацької компетенції здійснюється за допомогою поєднання у навчальному процесі різних видів дистанційних технологій: спеціально розробленого лінгводидактичного програмного забезпечення, навчальних аудіо- та відеопрограм, телекомунікаційних ресурсів Інтернет, «мережних технологій, кейс-технологій, ТВ технологій».

У ході мовної підготовки перекладачів існуючі комп'ютерні навчальні програми дозволяють підвищити мотивацію та інтерес до навчання, забезпечити індивідуалізацію навчального процесу, забезпечити наочність навчання, що сприяє більш глибокому і свідомому засвоєнню матеріалу, ефективно реалізуються функції контролю за навчальним процесом.

На практичному занятті з іноземної мови викладач може за допомогою технологій дистанційного навчання забезпечити подачу нового лексичного, граматичного, фонетичного чи іншого навчального матеріалу, його опрацювання, повторення, закріплення, контроль мовленнєвих знань, умінь та навичок студентів конкретної теми шляхом виконання вправ, тестів тощо. Спостереження та аналіз результатів навчальної діяльності свідчить про те, що використання засобів дистанційного навчання на практичних заняттях уможлиблює індивідуалізацію і диференціацію навчання, підвищує об'єктивність контролю знань. Студенти краще засвоюють, мовленнєві знання через аудіо-, відеоподання матеріалу та тренують такі професійні перекладацькі

якості, як пам'ять, гнучкість мислення, швидкість реакції, креативність у прийнятті рішень тощо.

Яскравим прикладом «доручення» додаткових можливостей до навчального процесу є організація самостійної роботи студентів із використанням технологій дистанційного навчання.

Питання самостійної підготовки є актуальним, оскільки на самонавчання нині виділяється значна кількість часу. Самостійна навчальна робота студентів є однією з найважливіших складових навчального процесу. Тому ми не можемо недооцінювати важливість правильно організованої самостійної роботи, оскільки методично грамотно поставлена робота дає змогу привести її у відповідність до індивідуальних можливостей студентів.

Під час самостійної мовної підготовки з використанням технологій дистанційного навчання перед майбутніми перекладачами відкриваються необмежені можливості самоосвіти, поглиблення власних знань у конкретній предметній галузі. Саме на початковому етапі навчання закладаються основи професійних і фундаментальних знань, формуються навички організації процесу самостійного вивчення іноземної мови майбутніми перекладачами. Безперечно, від рівня розвитку навичок самостійного вивчення іноземної мови залежить кінцевий результат, якість їх навчальної та наукової роботи на старших курсах. Тому сам процес самостійної мовної підготовки повинен враховувати індивідуальні здібності, ступінь розвитку вмінь і навичок іноземної комунікативної компетентності, рівень пізнавальної активності та мотивації кожною студента, у поєднанні з особливостями майбутньої професійної діяльності.

Самостійна науково-дослідна робота, написання курсових і дипломних робіт, проходження перекладацьких практик сприяє розвитку аналітичних здібностей, креативного мислення та інтелекту студента.

Поточний та підсумковий контроль результатів засвоєння навчального матеріалу здійснюється за допомогою проведення опитувань, контрольних робіт, заліків, іспитів. Але найбільш зручними та оперативними, на нашу думку, є

тестові програми (закритий тест, відкритий тест, завдання на вибір, завдання на зіставлення тощо).

Використання засобів дистанційного навчання у поєднанні з інформаційними технологіями, зокрема, комп'ютерними вправами і лінгвістичними іграми у процесі мовної підготовки перекладачів дозволяє забезпечити швидше та краще засвоєння лексико-граматичних знань; застосування різноманітних програм мультимедіа розвивають вміння сприймати і розуміти іноземну мову на слух; використання електронних словників та довідкової літератури сприяє збільшенню лексичного запасу студентів; системи машинного перекладу формують навички двостороннього перекладу та редагування машинного перекладу; тестові програми дають можливість об'єктивно контролювати якість засвоєння навчального матеріалу.

Отже, у процесі мовної підготовки майбутніх перекладачів використання засобів ДНІ сприяє: індивідуалізації та диференціації навчальної діяльності; творчому характеру процесу навчання; формуванню вмінь добувати, аналізувати та систематизувати необхідну інформацію з різноманітних джерел; створенню справжнього іншомовного середовища за рахунок і телекомунікаційних контактів з носіями мови; формуванню в студентів міжкультурної комунікації, мовленнєвої компетенції; формуванню навичок науково-дослідної роботи. Тому порушена проблема потребує подальшого вивчення.

Необхідною умовою успішного навчання невідомо вважається різноманітність форм, засобів, методів і т. п. Саме їх відповідність цілям навчання забезпечує можливість вибору і наступного відбору ефективних освітніх стратегій і технологій.

Поява і розвиток дистанційного навчання (ДН) внесли значні зміни в систему освіти: збільшились можливості отримати освіту, з'явилися нові методи, нові джерела інформації, змінилась роль викладача і студента. Перед викладачем виникають нові завдання у галузі створення курсів, пошуку ефективних методів представлення навчального матеріалу, методів залучення студентів у навчальний процес, організації їх спілкування між собою, розробки критеріїв і методів

оцінювання знань, використання нових технологій. Тому на перше місце в процесі формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів постає питання про планування, організацію, вдосконалення та реалізацію роботи студентів.

Результати аналізу праць провідних спеціалістів у галузі дистанційного навчання свідчать, що в умовах дистанційного навчання найефективнішими є такі технології, які за своїми функціями відповідають специфіці особистісно-орієнтованого, гуманістичного підходу (навчання у співпраці, метод проектів, різнорівневе навчання (А. Федосєєв, Є. Полат, А. Уваров), з нових інформаційних технологій – ті, що забезпечують вихід на всесвітні ресурси знань (J. Hassard), створюють умови для інтеграції освітніх систем і формування єдиного освітнього та інформаційного простору (А. Федосєєв, С. Христочевський, О. Ястребцева), дозволяють реалізувати евристичний підхід у навчанні (А. Хуторской), створюють єдине середовище спілкування і додаткову мотивацію пізнавальної діяльності студента (А. Могильов) – тобто телекомунікаційні технології (А.Андрєєв, Б.Гершунський, І.Козубовська, В.Кухаренко).

Дистанційне навчання вже нині включає в себе переваги обох форм освіти. З одного боку, пропонуючи уніфіковані послуги, незалежно від місця і часу навчання, з іншого – інтерактивні форми взаємодії студента і викладача, а також прогресивний контроль знань. Пошук нових моделей навчання та розширення можливостей комп'ютерної техніки призвели педагогів до ідеї впровадження комп'ютерної техніки в навчальний процес.

Ключовим засобом формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів в процесі ДН є інтерактивність – постійна систематична взаємодія викладача й тих, хто навчається, між собою в навчальному процесі. Інтерактивність у ДН реалізується на рівнях взаємодії викладача і студентів, взаємодії студентів між собою та на рівні взаємодії студентів із засобами навчання, які використовуються ними, передусім, – електронними засобами[35].

ДН вбирає в себе кращі риси традиційних форм навчання (очної, заочної, екстернату) і добре з ними інтегрується. Є думка, що усі відомі форми навчання зіллються в перспективі в одну з перевагою характеристик сучасного ДН.

Організаційні форми – необхідний компонент проектного освітнього процесу, оскільки, як зазначають Л.Бурковська, В.Сагарда, в них втілено зміст освіти, що передбачає використання освітніх технологій (методи, засоби, методики тощо), і які адекватні цілям і змісту дистанційного навчання. Класичні форми навчання у дистанційному навчанні починають нове життя, отримуючи певну специфіку. Для покращання формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів є доцільним використовувати інтегровані форми навчання.

Аналіз досліджень І.Козубовської, О. Полат, В.Кухаренка, Н.Сиротенко дозволив виділити та порівняти ключові традиційні і дистанційні форми навчання, які наведені в табл.1.2 [25]

Таблиця 1.2

Форми навчання в традиційній і дистанційній освіті

Форма навчання	Традиційна система навчання	Дистанційна система навчання
лекції	Інформаційний характер. Взаємодія суб'єктів навчання через демонстрування та ілюстрування схем, діаграм малюнків, наочності, запису на дошці тощо.	Перевага надається концептуально аналітичним, оглядовим, настановчим. Здійснюється в реальному часі або у записі. Існує можливість «повернення» до складних питань змісту.
семінари	Будуються на основі тематичного діалогу між викладачем і студентом.	Можуть бути проведені за допомогою відео- і телеконференцій.

консультації	Можуть бути індивідуальними і груповими, і здійснюються «очно» з метою «поглиблення» розуміння змісту навчального матеріалу, систематизації знань тощо.	Проводяться із застосуванням засобів нових інформаційних технологій: телефону, електронної пошти, відео- і телеконференцій, які дозволяють провести консультацію у зручний час.
лабораторні роботи	Проводяться у лабораторіях зі спеціальним устаткуванням.	Проводяться за допомогою моделюючих програм. Віртуальна реальність дозволяє продемонструвати студентам явища, які у звичайних умовах показати дуже складно або взагалі неможливо.
самостійна робота	Є формально обов'язковою, однак фактично бажаною формою для ефективного навчання.	Проводиться студентами на основі рекомендацій, запитань, посилань і вказівок, які наводяться у відповідних розділах електронного підручника чи відеофільму.
контроль знань	Здійснюються в навчальній аудиторії, вимагає наявності додаткової уваги з боку викладача.	Проводиться у вигляді тестів у зручний час і в індивідуальному темпі. Може здійснюватись у двох

		режимах: автоматизовано і безпосередньо викладачем.
--	--	---

Т. Пасічник, Я. Сибаль [43] зазначають, що ефективність усіх форм організації навчальної діяльності в процесі формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів визначається багатогранністю методів і засобів педагогічної взаємодії.

Як відомо, в процесі дистанційного навчання відсутнє безпосереднє спілкування викладача і студентів під час лекцій, практичних занять тощо, іншими словами, навчання відбувається в умовах віддаленості суб'єктів навчання за допомогою засобів нових інформаційних технологій, що зумовлює і значно впливає на вибір і специфіку методів навчання.

У дистанційному навчанні використовуються як традиційні методи навчання, так й інноваційні. Однак, як наголошує О.Кухаренко, сучасні інформаційні технології дозволяють перейти від репродуктивних методів навчання до пошукових, евристичних, дослідницьких, проблемного викладення, а також дають змогу поєднувати різні методи навчання, що забезпечує активну пошукову діяльність студентів, сприяє більш осмисленому і самостійному оволодінню знаннями [26].

З іншого боку, комп'ютерні технології дозволяють використовувати телекомунікаційні методи конструювання знань, при яких немає єдиного інформаційного джерела, а спрямування навчання відноситься не до матеріалу, а до самої діяльності, яка здійснюється за допомогою методів дистанційної творчості [27]. Нові інформаційні технології створюють умови для діяльності з пошуку, аналізу, співставлення, дискутування, тобто розвивають навички критичного мислення, а тому їх використання у процесі самостійної роботи в умовах ДН, на думку багатьох педагогів, стало нагальною необхідністю.

Провідна роль належить методам програмованого навчання, які передбачають значне збільшення частки самостійної роботи студентів, що

здійснюється в індивідуальному темпі і під контролем спеціальних програмних засобів [28].

Дослідження Сиротенко [47] теорії і практики дистанційного навчання свідчать, що в умовах віддаленості суб'єктів навчального процесу можна ефективно використовувати усі ті методи, що і в традиційному навчанні, однак вони мають свою специфіку. До них відносять – словесні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, робота з книгою; наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій; практичні: вправи, лабораторні роботи, практичні роботи.

На сучасному етапі на вибір методів навчання великий вплив мають Інтернет-технології, зокрема, електронна пошта, телеконференції, Веб-сторінки тощо, які дозволяють значно розширити межі навчального процесу, зробити його цікавим, ефективним і оптимальним. Практичний досвід інтеграції Інтернет-технологій у початковий процес свідчить, що вони стимулюють індивідуальну активність студентів, сприяють підвищенню їх мотивації і незалежності, що, у свою чергу, призводить до посилення самоконтролю, спонукає до самостійного пошуку необхідної інформації[52].

Всю сукупність методів викладання і навчання на основі комп'ютерних і телекомунікаційних технологій можна умовно поділити на чотири групи за способом взаємодії викладача і студента [28]:

- ✓ методи навчання шляхом взаємодії студента з освітніми ресурсами (самонавчання);
- ✓ методи індивідуального навчання;
- ✓ методи, в основі яких лежить представлення студентам навчального матеріалу викладачем або експертом;
- ✓ методи активної взаємодії між усіма учасниками навчального процесу.

Згідно досліджень О.Хара, Ю.Пасічник, Г.Козакова, Н.Корсункова можна зробити висновок, якщо у традиційній освітній системі самонавчання відбувається шляхом читання книг, то з появою Інтернет-технологій з'явилося багато інших методів. Зокрема, каталоги бібліотечних послуг, інтерактивні журнали і видання, систематизовані масиви інформації в інтерактивних базах

даних є доступними через комп'ютерні мережі і можуть використовуватися студентами під час самостійного вивчення матеріалу.

Педагогічні методи індивідуалізованого навчання розвиваються у новому навчальному середовищі не лише на основі безпосереднього контакту, але і за допомогою таких технологій, як телефон, електронна пошта. Навчання з використанням методів, в основі яких лежить представлення викладачем навчального матеріалу студентам, також має свою специфіку, зумовлену дидактичними можливостями мультимедія і гіпертексту [34].

Значення останньої групи методів, в основі яких лежить активна взаємодія між усіма суб'єктами навчання, надзвичайно зростає в умовах ДН. За даними Г.Яценко, телекомунікаційні технології дозволяють організувати ефективне спілкування і взаємодію студентів і викладача, а також студентів між собою під час дискусій (метод дискусій, список розсилки), вивчення конкретних випадків (метод ситуацій), мозкового штурму, ділових і рольових ігор, форумів, групових проєктів.

З огляду на те, що суб'єкти навчального процесу в ДН, зазвичай, розділені простором і часом, а відтак – позбавлені можливості безпосередньо спілкуватись, найбільш важливими серед педагогічних технологій є ті, які орієнтовані на групову роботу, навчання у співпраці, роботу з різними джерелами інформації. Найефективнішими з цієї точки зору є метод проєктів (поєднання дослідницьких, пошукових, проблемних методів) і дискусійний метод [33].

Метод проєктів був розроблений американським педагогом У. Кілпатріком на початку 20-го століття як практична реалізація концепції інструменталізму філософа і педагога Дж. Дьюї. Далі концепція такого навчання була розвинута С. Рубінштейном, А. Матюшкіним [50]. З часом цей метод знайшов широке застосування в багатьох країнах і отримав велику популярність у зв'язку із раціональним поєднанням теоретичних знань і їх практичного застосування для розв'язання конкретних проблемних завдань у спільній діяльності учнів. На теперішньому етапі дослідженням проєктного методу

займається багато вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких найвідомішими є М. Ворчауер (M. Warschauer), А. Уваров, Л. Загрекова, Є. Полат.

В основі методу проектів є розвиток пізнавальних навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному середовищі, розвиток критичного і творчого мислення. Цей метод завжди орієнтований на самостійну діяльність тих, хто навчається, - індивідуальну, парну, групову, яку вони виконують за певний проміжок часу, і завжди передбачає розв'язання якоїсь проблеми. Розв'язання ж проблеми, у свою чергу, передбачає, з одного боку, використання різних методів і засобів, а, з іншого – необхідність інтеграції знань, умінь застосовувати знання з різних галузей науки, техніки, технологій [54].

Метод проектів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів і дій учнів, що дозволяють розв'язати ту чи іншу проблему в результаті самостійних пізнавальних дій, і які передбачають презентацію цих результатів у вигляді конкретного продукту діяльності. Якщо говорити про метод проектів як про педагогічну технологію, то ця технологія передбачає поєднання дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за самою своєю суттю [19]. Різновидом методу проектів є метод телекомунікаційних проектів. Під телекомунікаційним проектом ми розуміємо спільну навчально-пізнавальну, творчу або ігрову діяльність студентів, організовану на основі комп'ютерної телекомунікації, що має спільну мету, узгодженні методи, способи діяльності і спрямована на досягнення спільного результату цієї діяльності [18].

Згідно із сучасним комунікативним спрямуванням навчання важливе місце в методі проектів займає дискусія – необхідна умова успішної спільної роботи над проектом в малих групах. У процесі обговорення проблеми виявляються соціокультурні протиріччя, висуваються аргументи і контраргументи, вибудовується логіка доказовості позиції того, хто говорить. Разом з цим, студенти вчаться розглядати проблему зі всіх боків, мислити і формувати свою точку зору. Застосування дискусійного методу, що збільшує

взаємодію між усіма суб'єктами навчання, дозволяє не лише вдосконалювати всі види мовної діяльності, але й активізувати пізнавальну діяльність студентів, їх самостійність, формувати культуру творчого оперативного мислення.

Формами проведення дискусії під час дистанційного навчання можуть бути чат (синхронний режим спілкування) або асинхронна телеконференція, методику проведення якої наведено у працях А. Хуторського, Г. Адріанової. Згідно з дослідженнями деяких зарубіжних вчених, студенти одноголосно вважають, що електронна дискусія є ефективним засобом змусити їх працювати, одержувати інформацію і необхідну допомогу [57].

У процесі спільної діяльності у студентів може виникнути необхідність прийняття колективного рішення або генерування нової ідеї. У такому випадку О.Собаєва ефективним методом називає мозковий штурм. За допомогою Інтернету (електронної пошти, телеконференції, чату) учасники кожної групи передають свої ідеї. Ці ідеї фіксуються в комп'ютерах партнерів, роздруковуються для подальшого обговорення в групах. По завершенні мозкового штурму учасники груп обговорюють висунуті ідеї, відбираючи найбільш раціональні з точки зору більшості учасників. Відібрані і обґрунтовані ідеї групи у вигляді відкорегованого тексту пересилаються електронною поштою партнерам іншої групи. Під час подальших обговорень учасники різних груп приймають спільне рішення. В умовах ДН цей метод ефективний під час проведення мультимедійних, аудіо- і відео конференцій та онлайн-чатів. Перевагами мозкового штурму є забезпечення однакової участі кожному члену групи в обговоренні проблеми і висуненні ідей, однакова продуктивність на всіх етапах процесу прийняття рішення. До недоліків відносять можливість домінування у процесі прийняття рішень найбільш активних учасників групи, вірогідність зосередження на однотипних ідеях, обмеженість часу на проведення [58].

Отже, метод проектів – це комплексний метод навчання, який передбачає сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів – творчих за своїм змістом. Використання цього методу дозволяє будувати навчальний процес з

урахуванням інтересів студентів, дає змогу їм проявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї навчально-пізнавальної діяльності, а тому найбільше підходить до умов дистанційного навчання. Ефективність його використання для різних дисциплін підтверджується багатьма дослідниками (Н. Коряковцева, О. Крилов, О. Коберник, А. Хуторской, Є. Полат, М. Бухаркіна, Н. Коптюг та ін.).

Для оцінки ефективності методів, які використовуються у процесі ДН, застосовується критерій, показниками якого є: адекватність методів цілям і змісту навчання; обґрунтованість вибору методів навчання в перцептивному, гностичному, логічному, контрольній-оцінному, мотиваційному та інших аспектах; різноманітність використання методів і варіативність реалізованих прийомів навчання; відповідність використовуваних методів матеріально-технічній базі і відведеному навчальному часу.

Результати аналізу досліджень вчених, а також власний практичний досвід свідчать, що в системі дистанційного навчання можна використовувати як традиційні, так й інноваційні методи з використанням комп'ютерних технологій, однак шаблонне перенесення цих методів у нові умови не завжди може виявитись ефективним, а інколи навіть неможливим. Найважливішими для умов ДН є технології, які за своїми функціями відповідають специфіці особистісно орієнтованого, гуманістичного підходу, а також ті, що орієнтовані на групову роботу, навчання у співпраці, роботу з різними джерелами інформації.

Засоби навчання. Як навчальний процес загалом, так і зокрема формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів формується за допомогою різних навчальних засобів. Типовими засобами за традиційних форм навчання є підручники, методичні посібники, конспекти лекцій. Процес навчання у ДН базується на застосуванні засобів нових інформаційних технологій (ЗНІТ). У дослідженні засобів навчання в умовах дистанційного навчання працювало багато вчених (В.Кухаренко, І.Козубовська, Б.Гершунський). Основним засобом навчання при ДН є комп'ютер із спеціалізованим програмним забезпеченням, засоби телекомунікацій та

віддалені джерела інформації (сервери, вебпортали тощо), що використовуються на всіх етапах процесу навчання для пояснення нового матеріалу, закріплення та контролю знань, повторення тощо.

Г.Яценко, Н.Сиротенко, О.Рибалко визначають, що серед засобів у традиційному навчанні переважають вербальні в процесі безпосереднього контакту з носієм знань, а основне навантаження – конспекти лекцій і підручники. У дистанційному навчанні переважають технічні засоби і передові інформаційні технології, опосередкований контакт з носієм знань. Основне навантаження тут – спеціально розроблена навчальна продукція. В якості базового навчально-методичного засобу виступає електронний підручник. Його переваги перед друкованим підручником очевидні: він постійно поновлюється, мультимедійний з можливістю виклику зовнішніх програм і з гіперпосиланнями [47].

Таким чином, зміна форми представлення навчального матеріалу є процесом поступового переходу від словесно-логічної форми (у традиційному навчанні) до образно-художньої (відео-образ і проблематизація, аудіо-образ, комп'ютерний дизайн і моделювання професійної ситуації) через логічну селекцію тексту, введення персонажності і сюжетності (професійного контексту), сценаріювання і матеріалізацію задуму, монтаж і художню обробку (звук, титри, спецефекти тощо)[49].

Сучасні освітні технології спрямовані, зокрема, на те, щоб навчити студентів працювати самостійно. Саме самостійність дає змогу успішно адаптуватись до праці, працювати з технологіями, що швидко змінюються, формувати різні види компетентностей, зокрема комунікативну компетентність.

1.3 Дистанційна технологія підготовки фахівців як новітня форма організації процесу навчання. Види систем дистанційного навчання

Інформатизація освіти є однією з ключових умов успішного розвитку сучасного суспільства, проте наслідком стрімкого розвитку новітніх інформаційних технологій у світі стала нова соціальна економічна проблема – інформаційна нерівність. Основною метою впровадження дистанційної форми навчання є вирішення цієї проблеми, а також швидке й зручне поширення знань, забезпечення доступності освіти всім верствам населення. Значною мірою ця мета реалізується за допомогою програмних засобів, побудованих на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях, які одержали загальну назву «системи дистанційного навчання» (СДН). До найпопулярніших СДН можна віднести:

- ✓ Moodle;
- ✓ Lotus Learning Space;
- ✓ Blackboard Learning System;
- ✓ REDCLASS;
- ✓ «Прометей»;
- ✓ «Віртуальний Університет»;
- ✓ ГЕКАДЕМ;
- ✓ e-University.
- ✓ «Веб-клас ХПІ»;

Докладніше розглянемо та порівняємо навчальні можливості найбільш поширених СДН, особливості їх застосування відповідно до організації дистанційного навчання.

1. Система Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) – це програмний продукт, що дозволяє створювати навчальні курси та веб-сайти. Навчання у системі Moodle можна розпочинати практично одразу після установки системи та створення першого курсу. Процес роботи із курсом з точки зору вчителя полягає у тому, щоб додати необхідні для навчання ресурси або посилання на них, визначити спосіб зворотнього зв'язку з учнями і перевірити результати їхньої роботи.

У цій системі виділяється два типи навчальних об'єктів: ресурси та завдання. *Ресурс* у системі Moodle – це будь-який вміст, який можна додати до курсу. Це можуть бути текстові сторінки, веб-сторінки, посилання на файли чи веб-сторінки, посилання на каталог із файлами, матеріал у форматі IMS (міжнародний формат мультимедійних матеріалів).

Завданням у системі Moodle є вміст, який передбачає зворотній зв'язок із учнем. Це різні можливості для спілкування, тести, завдання, що передбачають завантаження файлів з результатами роботи, елементи для спільної роботи, матеріали у форматі SCORM (міжнародний формат мультимедійних навчальних матеріалів) тощо. Оскільки ці елементи передбачають роботу із ними слухача, кожне із завдань курсу може оцінюватись за довільною шкалою, яку можна звести до 12-бальної. Викладач може призначити виконання завдання довільну кількість разів, у такому разі визначається тип оцінювання: максимальний набраний бал, середній бал кількох спроб, перша або остання спроба.

У дистанційному уроці можуть використовуватись різноманітні типи тестових запитань:

- питання у закритій формі (подається певна кількість фіксованих варіантів відповідей);
- альтернативний вибір (питання з двома взаємовиключними варіантами відповіді);
- коротка відповідь (відповідь одним словом, яке учень має ввести з клавіатури);
- числова відповідь (відповідь числом, яке учень має ввести з клавіатури);
- відповідність (встановлення відповідності);
- розгорнута відповідь (відповідь у вигляді фрагменту тексту, який учень має ввести з клавіатури).

Більшість типів завдань (Чат, Форум, Тест, Опитування, Завдання, Анкета, Вікі) передбачають вибір режиму груп. Це означає, що кожна із груп буде мати свої власні екземпляри цих завдань, не перетинаючись з іншими. Це особливо помітно для таких завдань як Форум та Чат, які доцільно організовувати заново

для кожної нової групи, яка приступає до вивчення курсу. Таким чином можна організовувати завдання для студентів, які одночасно проходять даний курс, а також для різних паралелей, які вивчатимуть цей курс у майбутньому.

Усі види ресурсів та завдань можна поєднувати і використовувати під час одного заняття (теми, тижня), деякі з них можна взагалі не використовувати, або обходитись лише одним елементом.

Зазвичай для дистанційного заняття потрібна деяка теоретична інформація (у вигляді тексту з зображеннями, таблицями, схемами, графіками, аудіо- чи відео-ілюстраціями, або посилання на матеріал підручника), її обговорення, та перевірка засвоєння цієї інформації. Система Moodle дозволяє формувати такі інформаційні комплекси за допомогою стандартних дій та можливостей.

Зокрема, систему дистанційного навчання Moodle можна використати для надання навчальних матеріалів та завдань для студентів, які були відсутні на занятті; для студентів, які навчаються за індивідуальним планом; а також безпосередньо на занятті як засіб для збору результатів роботи студентів та тестування їхніх знань.

2. Система дистанційного навчання Lotus Learning Space

Ця СДН, розроблена компанією IBM, надає можливість вчитися і викладати в асинхронному режимі, звертаючись до матеріалів курсів у зручний час, брати участь в он-лайн заняттях у режимі реального часу. Викладач може створювати зміст курсу в будь-яких програмах і потім розміщувати створений матеріал у Learning Space. Програма має гнучку систему редагування й адміністрування курсу, дозволяє вибирати різні режими викладання і відстежувати поточні результати роботи студентів.

Курси організовані у вигляді послідовних занять, які можуть бути самостійними, інтерактивними або колективними. Самостійні заняття зазвичай містять матеріали для читання і тести, які необхідно виконати після вивчення матеріалу. Інтерактивні заняття включають лекції у віртуальному класі, участь в он-лайнській дискусії або чаті, роботу з віртуальною дошкою (White board) і системою сумісного перегляду Web-сайтів (Follow me). Інтерактивні заняття

плануються на певну дату і часто проводяться викладачем у віртуальному класі в режимі реального часу. Поточні результати студентів (етап проходження курсу, оцінки, витрачений час, кількість звернень та ін.) зберігаються в базі даних. Ця інформація доступна викладачеві у будь-який час у вигляді звітів різної форми. Колективні заняття передбачають заняття в оф-лайновій і он-лайновій дискусіях, чаті.

3. Система Blackboard Learning System. Особливістю віртуального середовища навчання Blackboard, розробленого компанією Blackboard Inc., є наявність блоку керування, що налаштовується за принципом відкритої архітектури. Система Blackboard має такі компоненти :

- ✓ «Керування курсами» – дозволяє створювати потоки студентів для проходження спільного навчання і надає можливість посеместрово відслідковувати міграцію студентів;
- ✓ «Редагування контенту» – за допомогою Wysiwig (візуального редактора);
- ✓ «Адаптація потоку» – керування навчальним процесом, узгодження з навчальними програмами, заходами по звітності тощо;
- ✓ «Складання плану» – дозволяє використовувати збережений або створювати новий план занять;
- ✓ «Навчальні групи» – для встановлення послідовності занять;
- ✓ «Курсовий пакет» – весь пакетований контент у форматі Blackboard (додаткова література, мультимедійні матеріали, опитувальники);
- ✓ «Інструментарій педагога і студента» – глосарій, дошки оголошень, Electric Blackboard;
- ✓ «Керування особистісною інформацією» – календар, список задач, електронна пошта;
- ✓ «Атестація» – надає можливості з перевірки рівня знань тих, хто навчається за допомогою програмних пакетів «Оцінка», «Завдання», «Щоденник», «Дошка звіту і підготовки».

4. Система дистанційного тренінгу (СДТ) REDCLASS. Цей комплекс програмно апаратних засобів, навчальних матеріалів і методик навчання дозволяє дистанційно навчатися, підвищувати кваліфікацію, контролювати знання в будь-яких галузях діяльності людини, а також напрацьовувати практичні навички з експлуатації й управління програмними продуктами, устаткуванням і технологіями. В основному ця СДТ застосовується для організації корпоративної системи дистанційного навчання і підвищення кваліфікації співробітників компаній; організації системи підвищення кваліфікації фахівців різних напрямів діяльності на базі спеціалізованих навчальних центрів; організації дистанційного тестування для контролю знань, набутих за допомогою як традиційного очного, так і дистанційного навчання, а також з метою використання у вищих і середніх навчальних закладах у процесі навчання і тестування студентів.

5. Система дистанційного навчання «Прометей». За допомогою СДН «Прометей», що розроблена компанією «Віртуальні технології в освіті», можна побудувати в Інтернет або Інтранет віртуальний університет і проводити дистанційне навчання великої кількості слухачів, автоматизувавши весь навчальний цикл – від прийому заявок до позначки про видачу підсумкового сертифіката. СДН «Прометей» версії 4.2 має такі нові можливості:

- ✓ управління доступом до курсів для різних груп користувачів;
- ✓ управління дистанційним навчальним процесом із використанням Інтернет або Інтранет;
- ✓ розміщення на навчальному порталі інформаційних і довідкових матеріалів;
- ✓ складання і контроль планів навчання і проведення занять;
- ✓ створення, імпорт тестів, а також навчальних матеріалів у різних форматах, в т.ч. імпорт електронних курсів у форматах IMS і SCORM;
- ✓ забезпечення взаємодії слухачів і викладачів за допомогою форумів (консультацій), чатів (семінарів) й інших електронних засобів спілкування;

- ✓ проведення екзаменаційного і самоперевірочного тестування, робота над помилками;
- ✓ формування різних звітів за наслідками навчання.

До переваг системи «Прометей» можна віднести 10 видів тестів, можливість використання графіки і мультимедіа в тестах, можливість побудови додаткових звітів, можливість створення розподіленої системи дистанційного навчання (на базі центрального і філіальних вузлів), можливість інтеграції з кадровими, бухгалтерськими, інформаційними і ERP-системами тощо. Для організації навчання у СДН «Прометей» застосовують: реєстрацію на курси за типом електронного магазину; календарні плани вивчення курсів; новий принцип організації навчально-методичних матеріалів – до курсу можна прикріпити будь-яку кількість електронних книг; гнучку підсистему обліку платежів (витрат); підсистему реєстрації/видачі сертифікатів; студент може входити до будь-якої кількості груп із одним логіном; можливість поєднання ролей (тьютор може одночасно бути і організатором); історію взаємодії зі слухачем, що заповнюється організатором; програми навчання, що об'єднують декілька курсів; тотальний контроль діяльності учасників навчального процесу; автоматизація виконання адміністративних операцій через веб-серверінтерфейс.

СДН «Прометей» ВНЗ, коледжам та іншим навчальним закладам можна застосовувати для організації: дистанційних підготовчих курсів для абітурієнтів; дистанційного навчання і консультування студентів; самостійної роботи студентів денного навчання; мережного тестування; викладання за окрему платню додаткових дисциплін за вибором студента (крім офіційно затвердженої програми навчання); післядипломного навчання (дистанційні курси підвищення кваліфікації); залучення викладачів (з інших ВНЗ, міст і країн).

6. Система диференційованого Інтернет-навчання ГЕКАДЕМ. Ця система розроблена у Байкальській міжнародній бізнес-школі Іркутського державного університету. Вона дозволяє забезпечити сучасний рівень освіти в навчальних закладах і навчальних центрах на основі застосування сучасних телекомунікацій та інформаційних технологій. Система побудована на основі

авторської моделі подання знань навчального курсу, яка дозволяє організувати диференційоване, індивідуальне навчання Інтернет-технології.

ГЕКАДЕМ може використовуватися не тільки для організації дистанційного навчання, але й бути інструментом підвищення ефективності класичного денного навчання. ГЕКАДЕМ забезпечує надійну роботу наступних груп користувачів: викладачі - розробники Інтернет-курсів; студенти, що навчаються на конкретних курсах; викладачі, що супроводжують курс; керівники й адміністрація освітньої установи; системний адміністратор. Для кожного користувача система підтримує авторизований доступ до своїх ресурсів відповідно до його повноважень.

У системі Гекадем існує чотири підсистеми:

1. Деканат – дає можливість керівництву освітнього закладу реалізувати свою політику в галузі дистанційного навчання.
2. Конструктор курсів, організований для викладача - розробника курсу, в якій формується структура навчального курсу з навчальних блоків, розміщується навчальний матеріал у відповідній формі: текст, графіка, звук, відео, гіпертекст, ігри і т.п.
3. Тьютор – дає можливість викладачу, який супроводжує курс (тьютору) контролювати процес вивчення курсу кожного студента, оцінювати виконані ним індивідуальні завдання, його роботу на семінарах і при необхідності надавати йому допомогу або давати пораду.
4. Студент – дозволяє студенту вибрати для себе найбільш зручний шлях вивчення і працювати в індивідуальному режимі в зручний для себе час. Система ГЕКАДЕМ може вільно використовуватися навчальними закладами та підприємствами, що співпрацюють із Байкальською міжнародною бізнес-школою Іркутського державного університету.

7.Мережна освітня платформа (МОП) e-University. МОП eUniversity призначена для навчання і тестування з використанням сучасних інформаційних технологій. Вона забезпечує вирішення наступних завдань: авторизований доступ до ресурсів МОП; управління зареєстрованими користувачами;

створення навчальних курсів; підготовка та надання навчальних матеріалів учням; надання засобів комунікації; тестування рівня знань; моніторинг результатів тестування; контроль організації навчання; захист інформації.

МОП e-University можна застосовувати з метою: навчання та тестування студентів вищих навчальних закладів із використанням сучасних навчальних засобів; організації дистанційного навчання в очному і заочному навчанні; перепідготовки кадрів на базі випускаючих кафедр; довузівської підготовки і тестування; організації відкритого дистанційного навчання та платного навчання на додаткових курсах.

Адміністратор системи керує навчальним процесом, налаштовує систему на структуру установи, створює бібліотеку навчальних ресурсів, керує користувачами і групами, курсами, інформаційними потоками. Викладач розробляє власні навчальні курси: лекції з розділів, електронні підручники, аудіо-відео матеріали, систему тестування й оцінки знань. Він підтримує тісний контакт зі слухачами за допомогою електронної пошти, online-консультацій і дошок оголошень, виявляє переваги, рекомендує додаткові навчальні ресурси, аналізує результати тестування. Слухач самостійно вивчає курс, взаємодіючи з викладачем. У його розпорядженні знаходяться всі інформаційні ресурси: навчальні плани, лекції, електронні підручники, тести й їх статистика, рейтинги. Він отримує рекомендації викладача, консультується з ним, веде листування, проходить контрольні та навчальні тести у зручний для нього час.

8.Веб-система дистанційного навчання корпоративного рівня «Віртуальний університет». «Віртуальний університет» є однією з СДН вітчизняного походження, що призначена для вирішення завдань із дистанційного навчання у компаніях і навчальних закладах України будь-яких масштабів і рівнів. Розроблена за участі професорського складу кафедри НТУУ «КПІ», система відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та має великі можливості для тестування учнів, обліку та розвитку курсів, подання статистики і формування необхідних звітів.

Основними перевагами даної системи є: незначні витрати на встановлення та обслуговування системи дистанційного навчання; швидкість і висока якість надання/викладання навчальних матеріалів; зручний і ефективний рівень оцінювання засвоєних знань і виконання самостійних робіт; залучення більшої кількості абітурієнтів; зручний інтерактивний інтерфейс; доступ до системи з мережі Інтернет дозволяє брати участь у навчальному процесі з будь-якого куточку світу; збільшення конкурентоздатності навчального закладу та застосування в роботі новітніх сучасних інформаційних технологій.

«Віртуальний Університет» складається з таких додаткових модулів: Бібліотека, Статистика, Синхронізація, Публікатор, Пошук, Менеджер розкладів, Аналітичний модуль, Резервування даних. Завдяки цим модулям можна автоматизувати будь-який навчальний процес. Варіанти комплектації дозволяють створити віртуальне середовище будь-яких масштабів: група / клас; потік / кафедра; факультет / підприємство; університет / корпорація. СДН «Віртуальний Університет» дозволяє реалізувати будь-які напрямки у освітньому процесі: починаючи від створення внутрішнього комунікаційного середовища до повноцінного віртуального університету у всесвітній мережі Інтернет .

9. Віртуальне навчальне середовище – «Веб-клас-ХП». Ця СДН розроблена проблемною лабораторією дистанційного навчання НТУ «ХП» і призначена для створення динамічного інформаційного простору, який має на меті забезпечувати продуктивну навчальну діяльність і враховувати всі пізнавальні потреби слухачів, а саме: презентацію структурованих і мотивованих навчальних матеріалів; підтримку пізнавальної і діяльнісної активності користувачів; необхідну комунікацію і співробітництво учасників навчального процесу у різних формах; засоби адміністрування навчального процесу та його активного супроводження; система має динамічну мову інтерфейсу (українську, російську або англійську).

До складу «Веб-клас-ХП» входять наступні підсистеми: доступу до довідкової інформації (передмова курсу, відомості про авторів і тьюторів);

адміністрування (реєстрація нових студентів, контроль активності); доступу до базових інформаційних матеріалів – курсу; доступу до динамічно сформованих навчальних матеріалів через курс меню; підготовки і проведення он-лайн тестування (включає тестування знань, адаптивне і психологічне тестування, анкетування, інтерв'ю); доступу до системних веб-словників; внутрішньо курсової пошти; форуму – курсового дискусійного клубу; рядків чатів.

У «Веб-клас-ХП» є кілька груп користувачів. Адміністратор системи має найвищий пріоритет для доступу до ресурсів системи. Його діяльність спрямована на підтримку цілісності системи, збереження баз даних, здійснення загального контролю за навчальним процесом. Він контролює процес реєстрації слухачів, відстежує можливі порушення правил роботи в даній системі. Автор курсу створює дистанційний курс, який включає інформаційні матеріали, набір тестів, теми для обговорення у Форумі та Рядку чатів. Система надає авторові можливість формувати частину занять динамічно, якщо цього вимагає індивідуальний підхід до окремого студента або групи студентів. Тьютор відповідає за успішне проведення дистанційного навчання. Він відстежує наповнення баз даних курсу слухачами і, у разі потреби, очищає частину записів. Тьютор контролює хід Форуму, організовує і проводить чати. При необхідності, він може створювати динамічні уроки. Слухачі є тими, хто записується на вивчення дистанційного курсу.

Отже, описані СДН мають спільну мету – програмне забезпечення процесу дистанційного навчання, проте мають різні параметри та можливості. Наведемо основні відомості про описані СДН у таб.1.3 та функції й інструменти, що наявні або відсутні у них у таб. 1.4.

Таблиця 1.3

Звідна таблиця СДН

СДН	Виробник	Умови поширення	Мова інтерфейсу
Moodle	Австралія	вільно	Укр.

Lotus Learning Space	США	платно	Рос.,укр.
Blackboard	США	платно	Англ.
REDCLASS	Росія	платно	Рос.
Прометей	Росія	платно	Рос.
ГЕКАДЕМ	Росія	умовно безкоштовно	Рос.
e-University	Білорусія	вільно	Рос.
Віртуальний Університет	Україна НТУУ «КПІ»	платно	Укр.
Веб-клас	Україна	умовно безкоштовно	Рос.

Таблиця 1.4

Порівняльні можливості функцій СДН

системи критерії	Moodle	Lotus	Black board	RED CLASS	Прометей	ГЕКАДЕМ	e-University	Веб-клас
Моніторинг дій студентів	+	+	+	+	+	+	+	+
Допомога викладачу	+	+	+	+/-	+	+	+	+
Керування курсом	+	+	+	+	+	+	+	+
Автоматичне тестування й оцінювання	+	+	+	+	+	+	+	+
Підтримка реєстрації	+	+	+	+	+	+	+	+
Портфоліо студента	+	-	+	-	-	-	+	-
Самооціню- вання	+	+	+	+	+	+	+	+
Групова робота	+	+	+	-	+	+	+	+

Планувальник	+	+	+	+	+	+	+	+
Довідка	+	+	+	+	+	+	+	+
Пошук по курсу	+	-	+	-	-	-	-	-
Журнали	+	-	-	-	-	-	-	-
Форум	+	+	+	+	+	+	+	+
Чат	+	+	+	+	+	+	+	+

Таким чином, слід зазначити, що спільними зусиллями програмістів і педагогів розроблено достатню кількість систем дистанційного навчання для організації дистанційного навчання у навчальних закладах різного типу. Інформаційно-комунікаційні технології постійно розвиваються і нові версії розглянутих платформ дистанційної освіти будуть мати нові можливості для удосконалення навчального процесу.

Висновки до 1 розділу

Дистанційне навчання – це зручний і доступний кожному спосіб навчання. Поїздки на лекції та семінари можна залишити в минулому, достатньо включити комп'ютер і зайти в Інтернет. Відео-лекції, електронні підручники, віртуальні

семінари та конференції – все це інноваційні форми дистанційного навчання, які дозволяють кожній людині незалежно від її місця проживання та графіка роботи отримати цінні знання та поспілкуватися з провідними фахівцями ВНЗ.

Ефективність впровадження дистанційної форми навчання у ВНЗ залежить від успішного подолання стереотипів мислення потенційних студентів, а також недоліків кадрового, технічного та фінансового забезпечення.

Отже, дистанційне навчання – це вид освітніх послуг, що є однією з форм і способом організації навчання, яка базується на принципі самостійного навчання студента у інтерактивній взаємодії з викладачем та інтерактивним джерелом інформаційного ресурсу, у якому відображено всі компоненти навчального процесу в умовах реалізації засобів інформаційно-комп'ютерних технологій. Дистанційне навчання має характерні особливості та повинно відповідати принципам інтерактивності, стартових знань, індивідуалізації і педагогічної доцільності використання засобів нових інформаційних технологій. У дистанційному навчанні змінюється роль і вимоги до викладачів. Викладачі дистанційних курсів повинні мати універсальну підготовку – володіти сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, бути психологічно готовими до роботи зі студентами у новому навчально-пізнавальному середовищі, а також повинні володіти методами створення і підтримки навчального середовища, розробляти стратегії проведення взаємодії між учасниками навчального процесу, постійно підвищувати власну кваліфікацію.

РОЗДІЛ 2

МОТИВИ І ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Особливості розміщення інтерактивного навчального контенту на платформі Moodle.

До основних етапів проектування дистанційного курсу належать:

1. Аналіз – аналізується діяльність та надається характеристика цільової групи, аналізуються потрібні вміння і знання та визначається мета навчання.

2. Конструювання – визначається послідовність навчання, обираються методи та засоби навчання, планується навчальна активність, терміни навчання.
3. Розвиток – у відповідності до схеми навчання йде розвиток дистанційного курсу, створюються окремі модулі, вправи, інформаційні матеріали різноманітного формату, відбувається налагодження курсу та тестування.
4. Реалізація – проводиться навчання з відповідною аудиторією.
5. Оцінка – з'ясовується після процесу навчання, де процес та його результати контролюються з урахуванням зворотного зв'язку, корекція курсу[58].

Чітке уявлення розробника курсу (модулю) щодо очікуваних кінцевих результатів (цілей) навчання – найважливіший крок [41]:

- ✓ систематизація знань щодо
- ✓ формування вмінь
- ✓ розвиток ...компетентності
- ✓ усвідомлення
- ✓ аналіз.....
- ✓ застосування.....
- ✓ створення ...

Дистанційний курс – це комплекс навчально-методичних інтерактивних матеріалів та освітніх послуг, створених у віртуальному навчальному середовищі для організації дистанційного навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій за моделлю дистанційного навчання.

В основу програм дистанційного навчання покладений модульний принцип. Кожний окремий навчальний курс створює цілісне уявлення про певну предметну область. Це дозволяє з переліку незалежних дистанційних курсів формувати навчальну програму, яка відповідає індивідуальним або груповим потребам для тих, хто навчаються. Програма дистанційного курсу навчання може включати окремі навчальні модулі, а окремі модулі, у свою чергу, - навчальні теми.

Необхідними елементами у структурі дистанційного курсу є[56]:

✓ інформаційна сторінка-презентація, має ознайомчий характер, включає назву курсу, його мету, загальні відомості про автора, обсяг та тривалість вивчення курсу – відкрита для всіх бажаючих;

✓ зміст курсу – сторінка містить основні складові (за змістом та формами навчання) і відкривається лише для слухачів курсу, допущених до навчання.

Електронні навчальні курси, які розробляються на платформі дистанційного навчання Moodle, складаються з електронних ресурсів двох типів:

1. ресурси, призначені для подання змісту навчального матеріалу, наприклад, електронні конспекти лекцій, мультимедійні презентації лекцій, методичні рекомендації тощо;

2. ресурси, що забезпечують закріплення вивченого матеріалу, формування вмінь та навичок, самооцінювання та оцінювання навчальних досягнень, наприклад, завдання, тестування, анкетування, форум тощо).

До вибору і проектування змісту підходять як до інтерактивного процесу: спочатку мозковий штурм тем (та поступове їх взаємозв'язування), потім розширення кожної теми детальним описом її змісту. Структура змісту, в цілому, представляє певну систему зв'язків його складових, які розташовані на різних рівнях навколо основних (базових) знань і умінь.

При розробці дистанційних курсів можливі два підходи: створення електронного підручника або планування діяльності з використанням інформаційних матеріалів різних авторів. Зміст будь-якого дистанційного курсу можна поділити на сталий, що практично не змінюється, та змінний – нормативна база, опис актуальних прикладів та інше. Бажано їх розміщувати у різних файлах, що дозволить динамічно формувати навчальний матеріал. При цьому однак треба пам'ятати, що сталий текст не повинен викладатися одноманітно, тому що змінюється склад аудиторії, обставини викладання, вимоги до навчальної діяльності, методичні заходи тощо.

Кожен модуль, тему бажано супроводжувати висновками та питаннями до рефлексії (що треба осмислити, яку інформацію засвоїти). Питання до

рефлексії потім можна використовувати у курсі при проведенні дискусій, у чаті, при виконанні різних вправ, завдань.

Одним із найактивніших засобів впливу на сприйняття інформації є візуалізація, яка підключає образне мислення. Засоби подання інформації включають текст, графіку, звук, відеофрагменти, анімацію та тривимірні об'єкти. Наявність та кількість представлених елементів має бути доцільною.

Для оцінювання знань, умінь та навичок, набутих під час вивчення кожного модуля курсу, використовуються індивідуальні завдання, тести та опитування за допомогою контрольних запитань. Платформа Moodle дозволяє створювати тестові завдання 10 різних типів. Кожний модуль може містити вхідний тест для самоконтролю, контрольні запитання та вихідний контрольний тест. Результати оцінювання навчальних досягнень кожного студента автоматично заносяться до електронного журналу після тестування.

На практиці використовується досить багато варіантів тестів[69]:

- ✓ Тести упізнання. Це завдання, що вимагають альтернативної відповіді: «згодний» або «не згодний», «так» або «ні» і т.д.
- ✓ Тести розрізнення. Містять варіанти відповідей, з яких треба вибрати один або декілька.
- ✓ Тести співвіднесення. У них пропонується знайти спільне або відмінне в об'єктах, співвідносячи їх за властивостями, параметрами, класами і т.д.
- ✓ Тести-завдання. Пропонується умова завдання, потрібні дані і варіанти відповідей у цифровій або буквеній формі. Студенту потрібно вибрати вірний варіант. Задача також може бути сформульована таким чином, що студенту потрібно вибрати вірну послідовність дій і операцій або визначити залежність якихось факторів.

Тестові завдання можуть бути представлені у різних формах – словесній, графічній, табличній, символічній і т.д.

Усі ці тести розраховані до перевірки знань-представлень та, частково, розуміння матеріалу. Такі тести найбільшою мірою пасують до поточного (модульного) контролю, а також до самоконтролю.

Moodle – безкоштовна, відкрита система дистанційного навчання. Система орієнтована, насамперед, на організацію взаємодії між викладачем та студентами, може ефективно використовуватися і для організації очно-дистанційної форми навчання. За допомогою цієї системи студент може дистанційно, через Інтернет, ознайомитися з навчальним матеріалом, який подається у вигляді різнотипних інформаційних ресурсів (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник), виконати завдання та відправити Результати їх виконання на перевірку до тьютора (викладача), пройти електронне тестування в режимі самоконтролю та контролю, викладач має змогу самостійно створювати дистанційні електронні курси і проводити навчання на відстані, надсилати повідомлення студентам, розподіляти, збирати і перевіряти завдання, вести електронний журнал обліку оцінок та відвідування, налаштовувати різноманітні ресурси навчального курсу тощо. Доступ до ресурсів – персоніфікований.[70].

Ресурс «Сторінка» дозволяє викладачеві створити ресурс «веб-сторінка» за допомогою текстового редактора. Сторінка може відображати текст, зображення, звук, відео, веб-посилання і впроваджений код, наприклад Google Maps.

Ресурс «Гіперпосилання». Додавання цього ресурсу дозволяє викладачеві розмістити веб-посилання як ресурс курсу. Посилання може бути пов'язана з будь-яким ресурсом, який знаходиться у вільному доступі в Інтернеті (напр. документи та зображення).

Ресурс «Книга» дозволяє викладачеві створити багатосторінковий ресурс, подібний книзі, з главами та підглавами. Книги можуть містити медіа-файли, а також довгу текстову інформацію, яка може бути розбита на розділи. Книга може бути використана для відображення навчального матеріалу з окремих розділів в якості довідника та як портфолію зразків робіт.

Ресурс «Файл» дозволяє викладачеві представити файл як ресурс курсу. Якщо це можливо, то файл буде відображатися в інтерфейсі курсу, в іншому випадку студентам буде запропоновано завантажити його.

Ресурс «IMS-пакет» – це пакет ресурсів, складений відповідно до специфікації, що дозволяє використовувати його в різних системах без необхідності конвертувати його в інший формат. Системи створення контенту часто надають можливість збереження результатів в IMS -пакет.

Навчальна діяльність у процесі роботи з дистанційним курсом може бути представлена у певній системі, а саме[49]:

- ✓ сприйняття навчальної інформації, визначення її смислу, обмірковування і розуміння;
- ✓ співставлення теоретичних матеріалів із змістом, потрібним для обґрунтування можливої або запропонованої практичної діяльності, щодо їхньої корисності, досконалості і достатності;
- ✓ пошук додаткових необхідних матеріалів, що мають забезпечити практичну діяльність, з одночасною систематизацією наявних матеріалів; створення операційного апарату діяльності;
- ✓ застосування створеного апарату для розв'язання практичних завдань; аналіз діяльності щодо її рівнів виконання (за зразком, репродуктивна, частково-пошукова, дослідницька);
- ✓ визначення особливостей здійснення кожного рівня діяльності, оцінка своєї підготовки і здатності до певного рівня діяльності; самоконтроль, висновки;
- ✓ планування та розробка стратегії переходу на вищий рівень діяльності, самооцінка своїх знань та вмінь; обговорення можливих послідовних переходів у групах та з тьютором;
- ✓ здатність до планування, обмірковування, обговорення та здійснення потрібних практичних дій, аналітичне порівняння можливих ситуацій діяльності;
- ✓ використання спілкування та співпраці на всіх етапах навчальної діяльності.

Такий системний аналіз навчальної діяльності показує, що у плануванні навчального курсу повинні обов'язково враховуватися заходи активізації пізнавальної діяльності.

В роботі пропонується п'ять категорій, по яких визначається якість програми[33].

Категорія 1. Вивчення мети і достатнього подання

Мета будь-якого дистанційного курсу може бути загальна і окрема. Загальна мета передбачає ознайомлення з певним обсягом навчальної інформації і виконання запропонованих практичних завдань, що передбачені програмою.

Окрема мета передбачає не тільки загальний підхід, але й індивідуальну роботу з кожною особистістю задля формування у неї заздалегідь передбачених особистих та професійних якостей.

Принцип 1. Вивчення мети - частина навчального плану проекту. Коли вона визначена, то повинна бути доступна та зрозуміла студентам.

Принцип 2. Певні навчальні дії мають бути направлені на забезпечення студентів необхідними навичками, знаннями та вміннями. Зміст курсу повинен бути послідовним і структурованим, щоб дозволити студентам досягти мети навчання.

Принцип 3. Оцінка виконання націлюється на визначення мети навчання, адже вона забезпечує основу вибору навчальних стратегій.

Принцип 4. Навчальний проект та розвиток підтримки повинні включати широкий обсяг послуг для викладачів у створенні та підготовці навчальних матеріалів для дистанційного навчання.

Категорія 2. Взаємодія

Взаємодія передбачає не тільки обмін інформацією, а й обмін своїм досвідом, оцінкою доречності і достатності інформації, можливість запропонувати свою стратегію, оцінку ситуації та ін. Взаємодія і співпраця –

це певні моделі використання мислення і досвіду декількох осіб у сукупності (один з прикладів – мозковий штурм).

Принцип 1. Ефективні навчальні середовища повинні викликати часті та значущі взаємодії для учасників навчального процесу, що пов'язано з навчальним матеріалом.

Принцип 2. Взаємодії між студентами збагачують їх і повинні підтримуватися і заохочуватися в процесі навчання.

Принцип 3. Використання системи комунікацій необхідно розглядати як інструмент для створення та підтримки спілкування. Ці технології можуть підтримувати активні та спільні навчальні дії.

Принцип 4. Програми дистанційного навчання повинні шукати творчі рішення щодо поставленої мети, передбачити неформальну взаємодію викладачів, студентів і фахівців-професіоналів; доступ до оперативних та академічних послуг і ресурсів.

Принцип 5. Щоб зняти психологічні бар'єри в спілкуванні учасників навчання необхідно забезпечувати конфіденційність і компетентність у відповідності з парадигмою дистанційного навчання і можливостями технологій.

Категорія 3. Оцінка і контроль

Оцінка і контроль є цінними як для викладачів, так і для студентів, тому що вони дають інформацію про сталість і якість процесу у навчанні, вимірюють рівень досягнень і забезпечують студентів еталонними тестами та керують стратегіями навчання.

У моделі дистанційного навчання оцінка і контроль є більш критичними внаслідок відсутності безпосереднього спілкування. Тому багатоваріантність у формах та змісті засобів контролю надзвичайно важлива у впровадженні цієї форми навчання.

Принцип 1. Система контролю повинна відповідати навчальній меті і бути послідовною у визначенні необхідних навичок студента впродовж усієї дистанційної програми навчання.

Принцип 2. Система контролю повинна бути за своїм спрямування навчальною і тому невід'ємною частиною нового досвіду студентів, що дозволить робити самооцінку процесу навчання, ідентифікувати (аналізувати) області вивчення і бачити мету подальшого вивчення курсу, а головне, формувати почуття самодостатності і впевненості у собі.

Принцип 3. Стратегії і оцінки контролю повинні враховувати особливі потреби, характеристики та ситуації у дистанційного студента.

Принцип 4. Дистанційному студенту необхідно надавати можливості та доступні методи забезпечення зворотного зв'язку протягом всього процесу дистанційного навчання, оскільки саме у процесі спілкування студент отримує доказ своїх корисних надбань.

Категорія 4. Навчальні засоби інформації та інструментальні середовища

Навчальні засоби інформації та інструментальні середовища дозволили викладачам подолати два бар'єри: студенти не відчувають себе усуненими і в ізоляції, вони можуть працювати в зручний для них час. Вибір засобів інформації і прикладного процесу здійснюється через повний аналіз їхньої ролі в досягненні навчальної мети, розуміння впливу технології, що використовується, і ретельного аналізу характеристик студента.

Принцип 1. Вибір і використання навчальних засобів інформації і інструментальних середовищ повинен бути заснований на їхній спроможності підтримувати вибрані мету навчання і задачі навчальних програм.

Принцип 2. Вибір навчальних засобів інформації повинен відбивати їхню досяжність для студентів. Дистанційний курс повинен містити базові технології, доступні широким масам студентів у межах цільової аудиторії.

Принцип 3. Вибір навчальних засобів інформації і інструментів повинен давати визначення “додаткової вартості” технології і пояснювати її необхідність.

Принцип 4. Користувачі дистанційного навчання повинні бути підготовлені до ефективного використання особливостей навчальних засобів інформації і інструментів.

Принцип 5. Проект програми для дистанційного навчання повинен враховувати різноманітність можливостей студентів. Вони є носіями різного соціального і культурного середовища і мають неоднаковий досвід щодо дистанційного навчання. Унікальне життєве середовище може впливати на їхнє уявлення і підхід до використання навчальних засобів інформації.

Принцип 6. Проект дистанційної навчальної програми повинен використовувати педагогічні підходи для вибору і використання засобів інформації. Широкий діапазон технологій (електронних і не електронних) може бути застосований для доставки інформації, взаємодії, забезпечення доступу студентів до навчальних та академічних ресурсів.

Принцип 7. Повинні бути заплановані непередбачені обставини і дії, спрямовані на можливість відновлення перерваних навчальних зв'язків без особливих перешкод.

Категорія 5. Студентська система підтримки і послуги

Для забезпечення успішного навчання студентів у проекті дистанційного курсу обов'язково передбачаються певні засоби підтримки студентів і послуги під час навчання. Оскільки у дистанційному навчанні часто єдиний можливий зв'язок з освітньою установою і викладачем відбувається за допомогою електронних засобів, у курсі мають бути передбачені всі можливі ситуації необхідності допомоги. Сюди можна віднести технологічну підтримку у вигляді порад, консультацій, допоміжних курсів (тьюторіалів) для вдосконалення роботи з технікою, забезпечення зворотного зв'язку та ін.

Більшість ситуацій виникає, коли студенту потрібна підтримка, в тому числі інформаційна. Її може задовольнити створене для курсів навчальне інформаційне середовище, де у структурі передбачені необхідні складові, призначені для підтримки студентів під час навчання різної спрямованості.

Принцип 1. Всебічна система підтримки і надання послуг повинна гарантувати ефективне використання технологій в алгоритмах дистанційного навчання для студентів, викладачів та навчально-допоміжного персоналу.

Принцип 2. Викладачі повинні мати доступ до адекватної підтримки і отримання послуг в області використання навчальних технологій і ефективних методик дистанційного навчання.

Принцип 3. Система підтримки має забезпечувати обслуговування «7x24» для викладачів і студентів, що беруть участь в дистанційному навчальному процесі. Це означає, що доступ повинен бути забезпечений 7 днів протягом тижня та 24 години на добу.

Принцип 4. Регулярний зворотний зв'язок має здійснюватися у тому числі для оцінки працездатності різноманітних систем підтримки дистанційного навчання.

Принцип 5. Розповсюдження дистанційної освітньої місії організації вимагає створення заздалегідь і впровадження відповідної політики регулювання та адаптації для підтримки викладачів та студентів.

Демографічні зміни, нові технології і методики примушують освітні установи переоцінювати концепцію навчання в рамках сучасного суспільства. Час, місцеположення і темпи вивчення стають менш важливими відносно до якості[31] .

2.2. Впровадження дистанційного курсу в процес навчання.

Система дистанційного навчання Moodle, яка дозволяє викладачам створювати online-курси і керувати змістом сайту, є одним із прикладів інформаційних технологій в навчальному процесі. Створений в Moodle online-курс може допомогти студентам засвоїти нову лексику за темою, а також розвинути навички аудіювання та письма.

Для поповнення словникового запасу студентів підходить такий елемент курсу, як тест, в якому представлені, в основному, питання на зіставлення,

наприклад, зіставити слова/фрази і їх значення англійською або зіставити два речення, з котрих друге дає ключ до розуміння будь-якої лексичної одиниці в першому. Потрібно відмітити, що малюнки сприяють більш кращому запам'ятовуванню лексичних одиниць, в деяких випадках же вони просто необхідні, наприклад, коли неможливо дати точний еквівалент через відсутність того чи іншого поняття в українській мові. Оскільки даний вид тесту не є контролюючим, студентам можна дати необмежену кількість спроб і враховувати останню з них, щоб стимулювати прагнення до кращого результату.

Дипломну роботу присвячено проблемам створення та впровадження дистанційного курсу для навчання англійської мови студентів вищих закладів освіти. Сукупність таких проблем є складовою частиною нового напрямку в галузі методики навчання іноземних мов - дистанційного навчання (ДН), яке пов'язане з реалізацією ідей відкритого навчання та застосуванням інформаційних та телекомунікаційних технологій. У дипломній роботі описано технологію створення дистанційного навчального курсу, надано характеристику розробленого дистанційного навчального курсу англійської мови. Ефективність розробленого дистанційного навчального курсу підтверджено в процесі експериментального навчання.

У дипломній роботі розглянуті особливості навчання англійської мови студентів третього курсу університету. Зокрема, конкретизується кінцева мета навчання. Вона визначена як формування у студентів спеціалізованої англомовної комунікативної компетенції середнього рівня для забезпечення спілкування в процесі професійної діяльності. Підвищення рівня комунікативної компетенції в порівнянні з початковим етапом навчання ведеться за рахунок розширення досліджуваного мовного матеріалу, підвищення кількісних і якісних показників формування англомовних навичок і умінь. Особлива увага приділяється формуванню вмій писемного мовлення. Комунікативна діяльність студентів в дистанційній середовищі протікає в режимах: студент - викладач.

В даній дипломній роботі розглянуто особливості розробки дистанційного курсу з практики

перекладу у сфері економіки. Дистанційний курс було розроблено на основі підручника «Banking and finance», John Marks. Курс розроблено для студентів ВНЗ, які вивчають предмет «Практика перекладу у сфері економіки». Курс націлений на перевірку засвоєння лексики за темами та підготовлено на базі платформи Moodle. Підручник включає тридцять уроків. В кожному уроці є слова для вивчення економічних термінів. Курс розроблено у вигляді тестових завдань. Система тестів представлена у вигляді комплексу тестових питань, вправ та завдань. Тестові завдання скомпоновані в блоки по конкретному уроку. Структура тестів включає наступні завдання:

- ✓ завдання на вибір однієї правильної відповіді;
- ✓ завдання на зіставлення відповідей;
- ✓ завдання на переклад виразів;
- ✓ завдання на вибір протилежного слова;
- ✓ завдання на відновлення порядку речень.

Кількість та складність тестів по кожному уроку відповідає об'єму наданого матеріалу і забезпечує повний та глибокий контроль засвоєння матеріалу студентами.

Емпіричні дослідження здійснювались на базі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». В експерименті брали участь студенти спеціальності «Переклад» всього 60 майбутніх спеціалістів.

Всі завдання завантажено до системи Moodle, де кожен студент може в будь-який час виконати їх. Після кожного виконаного уроку студент отримує оцінку, яка фіксується в журналі. За весь курс кожен студент повинен отримати кількість оцінок тотожних кількістю уроків.

Під час наукового дослідження, студенти виконали два тести в системі Moodle до вивчення предмету «Практика перекладу у сфері економіки» для визначення рівня підготовки та наповненості лексичним матеріалом. Під час проходження тестування в студентів виникали помилки з орфографією, тобто з написанням слів. Більшість студентів не могла правильно вибрати правильну відповідь саме через брак лексики.

Під час навчання студенти вивчали матеріал за підручником «Banking and finance» та написали ще два тести на перевірку засвоєних знань. Результати експерименту свідчать про ефективність дистанційного курсу. Студенти після проходження тестування, показали покращення лексичного матеріалу. До вивчення теми, вони не могли використовувати спеціальну лексику з теми економіки, а вже після змогли дискутувати на задану тему, та вільно розмовляти за допомогою особливих термінів.

У ході дослідження аналізувались наступні завдання:

1. Здатність студентів самостійно вивчати матеріал;
2. Здатність студентів самостійно виконувати завдання;
3. Здатність студентів вчасно здавати виконані роботи.
4. Визначення рівня підготовки студентів до сприймання специфічної лексики.

Аналіз результатів дозволяє говорити про наявність інтересу до дистанційного навчання, до комп'ютерних технологій, відповідної сформованості професійної комунікативної компетентності (ПКК) у більшості студентів. В таблиці 1.5 детально показано результати експерименту до тестування та після. Оцінювання відбувалося за бально-рейтинговою шкалою (100-бальна шкала), що забезпечило більш високу ступінь диференціації оцінок успішності студентів і їх активність протягом вивчення курсу та було визначено наступні результати. До проходження тестів 8 студентів отримали оцінки від 0 до 59, 12 студентів отримали оцінки від 0 до 73, 20 студентів отримали оцінки від 74 до 89, та 20 студентів отримали оцінки від 90 до 100 балів. Після проходження тестування 3 студенти отримали оцінки від 0 до 59, 7 студентів отримали оцінки від 0 до 73, 15 студентів отримали оцінки від 74 до 89, та 35 студентів отримали оцінки від 90 до 100 балів.

Таблиця 1.5

Оцінки	Результати	Результати
---------------	-------------------	-------------------

	до тестування	після тестування
0-59	8	3
0-73	12	7
74-89	20	15
90-100	20	35

Підсумковий бал підраховувався за результатами всіх виконаних робіт, включаючи підсумкове оцінювання

Таким чином, можна з впевненістю сказати, що дистанційний курс позитивно вплинув на навчальну діяльність студентів. Цей курс показав ефективність його впровадження. Дистанційне навчання має низку переваг, а застосування окремих його елементів може сприяти ефективності навчання студентів денного, заочного та вечірнього відділень. Розробка курсів дистанційного навчання є складним та тривалим процесом, який потребує кропіткої роботи та напрацювання значної теоретичної бази. Система дистанційного навчання на основі платформи Moodle повністю готова до використання, вона є зручним засобом підтримки навчального процесу як для викладачів, так і для студентів.

Загальна мета використання інформаційних технологій – підвищення ефективності процесу засвоєння знань і покращення підготовки спеціалістів. Експеримент показав, що дистанційне навчання забезпечує можливість самостійного вивчення матеріалу, самоконтроль знань студентів, та сприяє активізації навчання.

2.3. Особливості створення дистанційного курсу.

1. Педагогічний аспект

Принципи педагогіки допомагають викладачеві вибрати найбільш доцільні методи досягнення навчальної мети. Навчальне програмне забезпечення має підтримувати якомога більше навчальних методів для вибору викладачем найбільш ефективних.

Укладачі курсу повинні розв'язувати загальні педагогічні проблеми типу доцільності використання комп'ютера, доречності методології, досвіду студента, тривалості уроку та ріння підготовки. Програмне забезпечення по можливості має адаптуватися до знань, вмінь і навичок студента.

Програмне забезпечення повинно мотивувати користувача. Використання комп'ютера не гарантує активність користувача. Важливим є комунікація студентів із викладачем і між собою.

Загальні принципи

Вибрані навчальні методики мають відповідати вимогам аудиторії і змісту; рівень викладання матеріалу – аудиторії і методології. Навчальні програми часто викладаються простіше за тренажерні, що призначені для підвищення рівня підготовки студента.

О.А. Андреев [3] дає рекомендації Ф. Дистервега з «Керівництва до освіти німецьких вчителів»:

- ✓ Розподіляй навчальний матеріал на невеликі закінчені частини (модулі).
- ✓ Вказуй на кожній сходинці окремі частини наступного матеріалу і, не допускаючи істотних перерв, наводь з нього окремі дані, щоб викликати цікавість студентів, не задовольняючи її в повній мірі.
- ✓ Розподіляй та розташовуй матеріал у такий спосіб, щоб, де тільки можливо, на наступній сходинці при вивченні нового матеріалу знову повторювалося попереднє.

Мотивація

Мотивація – необхідна складова частина навчання, що повинна підтримуватися протягом всього процесу навчання. Використовування комп'ютера не завжди може гарантувати активність студента.

Велике значення має чітко визначена мета, що ставиться перед студентом. Мотивація швидко знижується, якщо рівень поставлених завдань не відповідає рівню підготовки студента. Програми можуть мати різні рівні складності, що визначаються викладачем або програмою в залежності від відповідей студента.

Заохочення до правильних відповідей повинно здійснюватися постійно у довільній формі.

Можливості для підсилення мотивації[2] :

1. Використання графіки, наявність графічного редактора, використання графічних зображень, здобутих завдяки різноманітним графічним редакторам.
2. Виділення ключових слів у тексті.
3. Таймування діалогу та керування ним з боку викладача.
4. Керування порядком слідування питань у програмах з боку викладача і студента.
5. Перегляд тексту без відповіді на питання.
6. Рівень складності викладення команд відповідає рівню підготовки передбачуваних користувачів, або трохи завищений.

Взаємодія (комунікація)

Взаємодія дає можливість студенту реагувати на навчальний матеріал. Взаємодія повинна бути частою, різноманітною і мати навчальну мету.

Частіше використовуються взаємодії у вигляді питань. Іншим типом є зв'язок з викладачем за Інтернетом. Взаємодії можуть бути спрямовані на прийняття рішень, визначення оцінок, проектування, опис об'єктів і так далі. По можливості, необхідно використати різноманітність взаємодій.

Для будь-якого навчального курсу студенту необхідно дозволяти і рекомендувати робити коментарі. Бажано, щоб вони були діалоговими і представлялися разом з даними дня визначення оцінки засвоєння курсу.

Засоби інформації

Засоби інформації – форми вираження змісту. Комбінація двох або більше засобів інформації типу тексту, відео, звуку і зображень називається мультизасобами інформації. Мультизасоби інформації повинні підтримувати навчальну мету.

Інформація на екрані має бути представлена в зрозумілому, простому вигляді та бути естетичною.

Можливості комп'ютерів дозволяють навіть показати складні образи на екранах із насамперед визначеною швидкістю. Веб- сторінка повинна бути розроблена таким чином, щоб демонструвати зображення з доцільною швидкістю на повільному (33.6 КБ) модемі.

Керування

Оскільки освітнє програмне забезпечення є інтерактивним, воно повинно давати можливість студентам керувати його функціями. Деякі типи засобів керування мають бути присутніми обов'язково і бути очевидними в усіх навчальних програмах, наприклад, просування та повернення, вихід і повернення до змісту курсу, і виклик довідки. Засоби керування повинні дозволяти студенту вибирати темп навчання.

Команди керування програмою мають бути доступні при новому запуску.

Довідка з використання програми повинна бути доступна і легко отримуватись. Довідка також повинна бути контекстно-залежна, тобто повинна відображати матеріал стосовно до визначеного місця в програмі.

2.Зміст навчальної програми

Студент із самого початку роботи за комп'ютером мусить знати, що від нього вимагається. Зміст має підтримувати мету та призначення навчальної програми для обраної аудиторії, бути доречним, точним, перевіреним, повним і добре організованим, підкреслювати нове і незнайоме, ґрунтуючись на загальних елементарних знаннях аудиторії.

Чітка і логічна організація та послідовність викладення матеріалу повинні забезпечувати його розуміння і запам'ятовування. Зміст має бути забезпечений посиланнями на джерела.

Мета і призначення

Завдання навчання повинні бути чітко і ясно сформульовані або в програмі, або викладачем. Адже мета і завдання – це необхідне підґрунтя оцінки будь-якої програми.

Завдання програми мають бути викладені в документації. Рекомендується розробляти програми з невеликою кількістю навчальних завдань у межах однієї навчальної теми з тим, щоб їх можна було легко інтегрувати в навчальний план[1]:

1. У програмі та документації чітко викладати завдання та мету навчання, які співвідносяться з певними навчальними темами та передбачають досягнення певних результатів.
2. Викладені мета та завдання повинні бути зрозумілими студентам.
3. Ці завдання мають бути важливими для викладача і студента.
4. Програма повинна бути зосереджена на певній, обмеженій навчальній темі, можлива сегментація програми в тому випадку, якщо вона завелика.
5. Мають ураховуватися теоретичні положення педагогіки, навчальної психології та теорії пізнання у визначенні мети і завдань.
6. Поставлені завдання повинні відповідати філософії навчання в цілому.

Інформація

Для створення передумов до сприймання навчального матеріалу можуть бути корисні допоміжні матеріали (посібники для студентів), що входять до комплекту готового пакета або підготовані самим викладачем. Можливе проведення попереднього тестування, у відповідності з яким студентам видаються індивідуальні завдання.

Мета і завдання повинні чітко показати, який результат програми очікується.

Точність інформації – це правильне використання термінології та точність засобів.

Повнота змісту та рівень детальності курсу мають відповідати меті, завданням і аудиторії.

Зміст навчального курсу не повинен суперечити закону про авторське право. Використання оригіналу чужих робіт можливо у відповідності із законом про авторське право або при отриманні дозволу на використання робіт.

Наголошування

Освітні ресурси повинні навчати нового, ґрунтуючись на відомих аудиторії знаннях. Зміст має підкреслювати нові та незнайомі факти і поняття.

Необхідно заохочувати студентів витратити найбільше часу на нові або незнайомі їм теми. Складніший зміст повинен періодично проглядатися та оцінюватися.

Організація та послідовність

Частіше інформація найкраще відображена в логічній організації та послідовності. Цей формат допомагає учню краще засвоювати матеріал.

Деякі теми мають певну організаційну структуру. Організація заняття повинна відбивати структуру предмета. Необхідно вказувати попередні знання, на яких будується зміст. Рекомендується завжди використовувати схему або діаграму для пояснення організаційної структури предмета.

Посилання

Посилання визначаються як матеріал, на якому ґрунтується ствердження або пропозиції. Ресурси, на які посилаються, по можливості, мають входити до навчального курсу.

Автономні програми можуть містити фактичне посилання в тому випадку, якщо є дозвіл на авторські права.

3. Мова і граматики курсу

Мова і граматики показують, як освітній зміст висловлюється в писемній формі. Рівень викладання має відповідати аудиторії і змісту. Систематичних помилок потрібно уникати.

В той час, як багато освітніх програм використовують форматування, що застосовується в друкуванні, комп'ютер має й інші характеристики. Оформлення екрана, наприклад, поля, не-заповнений простір і розбірливість, може значно вплинути на якість програми. Граматика, правопис та пунктуація повинні відповідати чинним правилам.

Рівень викладання

Стратегія подання матеріалу визначається в залежності від завдань, що вирішуються. Рівень викладання визначається мінімальним освітнім рівнем студентів, доступним для розуміння даного розділу тексту.

Зміст навчального матеріалу має відповідати навчальному плану і цілям навчання на даному рівні. Рівень викладання змінюється у відповідності зі змістом. Рівень технічного тексту буде вищий завдяки великій кількості багатоскладних слів. Інструкції, посібники і нетехнічні тексти матимуть нижчий рівень. Зміст навчального матеріалу програми має відповідати іншим матеріалам з точки зору філософії і методології навчання.

Культурні особливості

Культурні особливості можуть впливати на розуміння користувачами освітньої програми. Мова, що вживається, повинна бути зрозумілою всім користувачам.

Технічні терміни

Технічні терміни – це слова, з якими певна аудиторія не знайома. Визначення технічних умов залежать, між іншим, від знань аудиторії.

Технічні терміни повинні використовуватися тільки тоді, коли вони мають відношення до змісту. Початкове використання технічних термінів повинно передбачати визначення, зрозуміле новачку. Використання аббревіатур має пояснюватися. Якщо вони вживаються часто, то мають бути перевизначені на початку кожного розділу.

Формат

Екран комп'ютера, усуваючи деякі обмеження традиційного подання інформації (типу обмеження місця, кольорів та інші), дає нові обмеження. Дозвіл екрану – приблизно в 1000 разів менший, ніж дозвіл друкованого документа. Отже, передача тієї ж самої кількості інформації на комп'ютері потребує набагато більшого об'єму, ніж в документі[10] .

- ✓ Інтервали між параграфами повинні сприяти полегшенню читання.
- ✓ Занадто довгі рядки ускладнюють читання.
- ✓ Двостороннє вирівнювання тексту ускладнює сприйняття.
- ✓ Слід розміщати прості, але взаємопов'язані фрази на одному рядку.
- ✓ Слід виділяти ключові, значущі слова та фрази.
- ✓ Переноси слів в поєднанні з правостороннім вирівнюванням тексту знижують якість читання. Рекомендується писати через дефіс довгі слова або слова з понад трьома складами.
- ✓ У відстані між розділами на екрані повинно бути досить місця, щоб поліпшити розбірливість тексту.

Орфографія та пунктуація

Інтерактивні інструментальні засоби перевірки правопису повинні використовуватися упродовж розвитку курсу. Рекомендується, щоб хто-небудь інший робив остаточне редагування. Усіх мовних вимог (правильна орфографія, граматики і пунктуація) слід дотримуватися завжди.

4. Подання інформації

Екранізовані елементи – це те, що студент бачить при використанні програми, і водночас засоби взаємодії з програмою. Подання інформації на екрані відрізняється від подання інформації на папері. При великій різноманітності подання інформації на комп'ютері одним з головних недоліків є порівняно низька щільність інформації. Характеристики типу і розміру шрифту можуть значно впливати на якість інформації в програмі.

Екранізовані влаштування відображення

Кількість матеріалу на екрані має бути невеликою. Колір та інші засоби подання на екрані повинні забезпечувати естетичний зовнішній вигляд. Повинні використовуватися методи привертання уваги до важливої інформації.

Інформацію рекомендується представляти у вигляді окремих розділів, роблячи її зручною для вивчення. Для переходу до нових розділів доцільно використовувати меню.

Засоби подання

Засоби подання інформації включають текст, графіку, звук, відеофрагменти, анімацію, та тривимірні об'єкти. Кожний елемент повинен бути обґрунтований.

Текст – первинний і основний засіб подання інформації. Він повинен використовуватися додатково, коли засоби мультимедіа відповідно не відбивають зміст, або для підтримання мультимедіа.

Текстові характеристики

Текстові характеристики належать до атрибутів тексту на екрані.

Текст на екрані комп'ютера важче читати, ніж текст на надрукованій сторінці. Потрібно вилучати наскільки можливо непотрібні слова, роблячи текст компактним та використовувати найбільш розповсюджений тип шрифту.

Елементи керування і меню

Елементи керування та меню – загальні засоби забезпечення навігаційного або функціонального контролю програми користувачем. Це переміщення в наступну сторінку, повернення на попередню сторінку, вихід з програми, повернення до початку або звернення до довідки.

У залежності від навколишнього середовища навігаційні засоби можуть бути або стандартизованими, або повністю довільними. Меню повинні мати ясні та значущі позначення. Вказівки до створення вибору і зворотного зв'язку мають бути зрозумілі. Клавіатура і мишка повинні припускати зміну вибору опції меню. Маркірування закінчених розділів у списку розділів нагадує користувачу, яку частину розділів він вже засвоїв, і відвертає від повторних звернень до них.

Введення даних

Прилади введення даних – це засоби фізичної взаємодії користувача з комп'ютером і програмою. Це клавіатура, мишка, мікрофон.

Процес введення даних повинен бути найбільш безпечним елементом, що виконує навчальне призначення. Голос, мишка та інші форми введення повинні бути еквівалентні клавіатурі.

Введення має передбачати мінімізацію зусиль користувача. Наприклад, при введенні першого символу користувач повинен бачити перше слово в списку, що починається з цієї літери.

Завершення програми

Завершення програми – поведінка додатку програми, коли користувач закінчив роботу з програмою. Кінець заняття має бути ясно позначений.

В автономних випадках програма повинна повернути користувача до екрана, з якого він її запуслав. На WEB сайті вони мають повернутися на домашню сторінку сайту. Користувач не повинен залишатися на останній сторінці уроку. Користувач має бути проінформований про бали, що він одержує за пройдене заняття, перед переходом до наступного вчення.

5. Питання

Питання – загальний засіб допомогти студенту закріпити зміст або оцінити його розуміння. Характеристики питання включають його відповідність до змісту і мети, до розміщення у тексті тощо. Однак більш прийнятним є те, щоб не вказувати на кількість неправильних відповідей до остаточного підбиття підсумків. Більшість студентів, як правило, стимулює невелике число завдань, що залишилися, а велике число виконаних завдань стимулює менше.

Характеристики питання

Питання повинні безпосередньо відбивати мету навчання та існувати упродовж всього заняття. Наприкінці передбачається підсумковий контроль. Студенти повинні мати можливість оцінити свої досягнення перед заключним іспитом.

Час на ознайомлення зі змістом тесту, перш ніж дати усвідомлену відповідь, повинен бути невеликим. Питання та команди мають бути викладені

чітко, ясно і стисло. Якщо відповідь передбачається в незвичайній формі, необхідно в програмі пропонувати допомогу. У деяких випадках можна припустити «перегортання сторінок» студентом без відповідей на питання, але з розрахунком на «внутрішнє самозапитування» під час перегляду тексту.

Відповіді

Перед проведенням контролю користувач повинен мати практичні навички роботи з кожним його типом, щоб він міг концентруватися саме на відповіді на питання.

Користувач повинен завжди мати можливість виправити будь-яку відповідь. Наприклад, можна передбачити кнопку «підтвердити відповідь» після роздумів або після певної допомоги.

6. Зворотний зв'язок

Зворотний зв'язок – реакція програми на відповідь користувача або завершення задачі. Комп'ютер здатний забезпечувати зворотний зв'язок, причому допомога ця може бути індивідуальною. При її організації бажано уникати посилання на літературу із вказівкою сторінок, однак можна рекомендувати звернення до сайтів з додатковою інформацією.

Формат зворотного зв'язку [22] :

- ✓ Користувач не повинен шукати зворотний зв'язок. Це має бути очевидно.
- ✓ Зворотний зв'язок має бути стертий тільки за вказівкою користувача.
- ✓ Зворотний зв'язок повинен використати найбільш інформативний формат.
- ✓ Необхідно використати курсори або інші індикатори, полегшуючи введення відповідей.

Зміст зворотного зв'язку

Програма повинна мати засоби заохочення правильних відповідей, при цьому треба дотримуватися необхідної помірності у такому заохоченні.

При правильних відповідях необхідно пояснити, чому вони правильні; при неправильних відповідях користувача слід повідомити, що вони неправильні, вказати причину(и), чому вони неправильні. Зворотний зв'язок повинен бути інформативний.

Зворотний зв'язок повинен бути зв'язаний з відповіддю. Програма має забезпечувати допомогу після певної кількості спроб відповіді на питання. Хорошим засобом у тренажерних програмах є створення моделі відповіді з вказівкою того місця, де припущено помилку.

7. Додаткові функції

Додаткові функції – функції програми, що не завжди є доступними користувачеві. Вони зв'язані з накопичуванням і поданням даних, адміністративним доступом до даних.

Звіти і дані

Звіти і дані стосуються інформації, яку програма зберігає постійно або тимчасово. Звіти можуть містити інформацію про роботу кожного студента або підсумкові дані про роботу всіх студентів. Виставлення оцінок або заліків може ґрунтуватися на декількох звітах.

Файли даних повинні вказувати, який користувач закінчив роботу з програмою. Дані, які збираються, повинні відповідати меті та завданням програми.

Безпека і досяжність

Безпека і досяжність включають механізми ідентифікації прав доступу. Ідентифікація означає, що програма забезпечує доступ до системи тільки користувачів з певними правами (типу адміністраторів і студентів). Право доступу надає відповідні привілеї (наприклад, доступ до інформації, записувати або знищувати файли, папки) зареєстрованим користувачам

Лише уповноважений персонал повинен мати доступ до даних, зібраних упродовж повного циклу навчання. Користувачі не повинні мати доступу до інформації про інші користувачів.

Доступ до даних повинен відзначатися шифруванням, точною ідентифікацією, правами доступу і позитивними процедурами створення резервних копій. Ця система захисту має відвертати файли від змін і знищення.

Рестарт

Рестарт – поведінка програми після ненавмисного (збивання програми) або навмисного (втручання користувача) завершення програми.

Дані повинні зберігатися постійно по мірі їхнього створення, а не після завершення програми. Для занять тривалістю понад 15 хвилин програма повинна мати можливість створювати закладки, щоб користувач міг знову починати саме з того місця, де відбувся вихід з програми.

8. Автономні матеріали

Автономні матеріали (документація) – матеріали, включені в навчальну програму на паперових носіях. Автономні матеріали можуть включати рекомендації і додатковий матеріал в Інтернет.

Посібники повинні відповідати стандартам. Ті частини посібника, де описують інсталяцію і роботу, повинні чітко і зрозуміло пояснювати всі вимоги і кроки, що гарантують успішну роботу.

Документація на програму має містити викладення в супровідних матеріалах завдань навчання; стислий зміст програми; її структуру та характер; рівні, що рекомендуються до навчання; обсяг часу, необхідний на її виконання; рекомендації щодо використання в аудиторії додаткових навчальних дій, а також вказівки на необхідні для роботи з програмою заздалегідь набуті вміння і навички.

Загальні положення

Поширені рекомендації повинні мати зміст. Згідно зі змістом рекомендації повинні мати індекси, щоб допомогти в пошуку інформації. Головні положення рекомендацій повинні бути виокремлені, щоб дозволити досвідченим користувачам швидко встановити програму. У документації має бути інформація про обладнання, ненормативні вимоги.

Інсталяція та робота

Інструкції повинні бути детальними, стислими та ясними. Інструкції мають пояснювати, як зберігати і підтримувати дані. Повинні бути описані процедури

резервного копіювання. Посібники повинні бути зрозумілими користувачам без навчання інформатики.

Викладачі мусять мати вибір спеціальних процедур інсталяції для кожного заняття. Вони повинні бути ясними, точними і стислими.

Опис програми

Повинна бути відповідна вступна інформація, включаючи резюме будь-якого необхідного розділу посібника. Викладач повинен мати можливість швидко оцінити зміст програми і визначити, чи задовольняє вона певній навчальній меті. Часто програми потребують прямих інструкцій для студентів. Повинна бути вказівка на розділ стандартного підручника, в рамках якого може бути використана програма. Повинна бути відповідність робочих матеріалів (робочих таблиць, карт, графіків, ілюстрацій) певному рівню навчання.

Допоміжні матеріали

Приклади допоміжних матеріалів – спеціальні форми або листи обліку студентів, опитувальні листи для реєстрації побажань та відповідей тестування студентів.

Будь-яка спеціальна форма або лист обліку мають містити інструкції і легко використовуватися. Якщо вони є частиною рекомендацій викладача, то мають легко відновлюватися. Якщо вони є частиною вказівок для студентів, то повинна бути одна (окрема) рекомендація для кожного студента.

9. Поточна і підсумкова оцінки

І поточна, і підсумкова оцінки – невід’ємні частини розвитку освітнього програмного забезпечення. Поточна оцінка – оцінка програми в ході розвитку. Підсумкова оцінка – оцінка програми при укладенні розвитку, або після використання користувачем, або групою користувачів.

Поточна оцінка

Поточна оцінка – важливий засіб переконатися, що розвинене програмне забезпечення задовольняє вимогам, типу застосованого, функціональним можливостям і навчальній ефективності. Поточна оцінка дозволяє розробникам оцінювати програму.

Відгуки, зібрані під час оцінювання, повинні бути зареєстрованими і використовуватися для подальшого поліпшення якості навчальної програми. Оцінка, модифікація і знову оцінка – цикл, що використовується безупинно для поліпшення якості.

Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка важлива для оцінки якості програми, але найважливіше оцінити освітній результат. Оцінка освітнього результату вимагає визначити базовий рівень перед використанням програми, наприклад, через анкетне опитування або тестування. Анкетне опитування або підсумкове тестування може визначити зміну в знаннях, відносинах, які розробник передбачав.

Висновки до 2 розділу

Зараз можна з упевненістю стверджувати, що в сучасному світі має місце тенденція злиття освітніх та інформаційних технологій і формування на цьому підґрунті принципово нових інтегрованих технологій навчання, заснованих на ресурсах мережних засобів комунікації, зокрема мережі Інтернет. Інтеграція дистанційних технологій у навчання є перспективною моделлю організації навчального процесу для досягнення певних цілей [23].

В дипломній роботі було розглянуто розробку дистанційного курсу з предмету «Практика перекладу у сфері економіки». Прочитавши та проаналізувавши літературу щодо теми, можна зробити висновки, що дистанційний курс є ефективним засобом навчання. Успішність студентів зростає, та видно блискучі результати в навчанні. На основі дистанційного курсу вивчалися терміни з економіки.

Дослідивши наукові точки зору на проблему дистанційної освіти, можна сказати, що багато вчених вважають що такі дистанційні курси є продуктивними. Так наприклад Сиротенко та Кухаренко [33] пишуть, що такий метод є досить результативним.

В роботі описано специфіку розробки дистанційного курсу. На основі такого курсу проведено експеримент та доведено що дистанційне навчання має великий вплив на підготовку майбутніх перекладачів. А саме серед студентів, які брали участь в експерименті, кількість оцінок «відмінно» значно виросла.

Розроблена система тестів на основі підручника «Banking and Finance», Jon Marks для формування лексичної компетенції студентів та перевірена її ефективність. Система тестів показує результативність дистанційного курсу.

В процесі фахової підготовки майбутнього перекладача – формування комунікативної компетентності є основним завданням навчального процесу. Зростаючий інтерес і постійне впровадження сучасних

інформаційних технологій, дистанційного навчання в навчальний процес майбутніх перекладачів вимагає дослідження рівня знань, умінь і навичок користування інформаційними засобами та стану сформованості їхньої комунікативної компетентності в процесі дистанційного навчання.

ВИСНОВКИ

Дистанційне навчання сьогодні набуває великої популярності внаслідок спрощення доступу до навчально-методичних матеріалів, економії часу, прозорості навчального процесу.

Проаналізувавши наукові точки зору з проблеми створення дистанційних курсів з перекладацьких дисциплін можна зробити висновок, що новітні комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології містять значний потенціал у навчанні іноземних мов щодо підвищення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції студентів за рахунок створення природного англomовного навчального середовища, отримання доступу до віддалених інформаційних ресурсів, надання можливості природної комунікації англійською мовою з партнерами різних категорій.

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуальний процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій для підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти.

Дидактичні умови застосування дистанційного навчання при підготовці перекладачів дистанційного навчального середовища (гнучкість, ресурсомісткість, індивідуалізованість, інтерактивність) викликають зміни в характері взаємодії між студентом та викладачем, що, в свою чергу, призводить до нового розподілу їх функцій порівняно з традиційним навчанням. Студент у процесі дистанційного навчання опановує активну форму діяльності, отримує нові засоби доступу до інформації. В таких умовах набуває розвитку самостійність студента щодо керування процесом навчання і контролю за його

результативністю. В умовах ослаблення керуючого впливу на діяльність студента в дистанційному навчанні викладач перетворюється на консультанта, організатора ефективного навчального середовища, здобуває більше можливостей для організації творчих проєктів, стимулюючи самостійність мислення студентів.

Перевіривши ефективність розробленого курсу з практики перекладу у сфері економіки та проаналізувавши результати дослідження можна сказати про наявність заінтересованості до дистанційного навчання, до інформаційних технологій, відповідної сформованості професійної комунікативної компетентності у багатьох студентів. Під час проведення експерименту оцінювання відбувалося за бально-рейтинговою шкалою (100-бальна шкала), що в результаті забезпечило більш високий ступінь диференціації оцінок успішності студентів і їх активність протягом вивчення курсу «Практика перекладу у сфері економіки» і таким чином було визначено наступні результати. До проходження тестів 12.8% студентів отримали оцінки від 0 до 59, 20.6% отримали оцінки від 0 до 73, 33.3% отримали оцінки від 74 до 89, та 33.3% отримали оцінки від 90 до 100 балів. Після проходження тестування 3.1% студентів отримали оцінки від 0 до 59, 11.9% отримали оцінки від 0 до 73, 25.5% отримали оцінки від 74 до 89, та 59.5% отримали оцінки від 90 до 100 балів.

Отримані результати дають підстави розглядати розроблений курс з перекладу у сфері економіки як ефективний для формування умінь та навичок, визначених як цільові для даного курсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесов В.С. Теоретические основы разработки заданий в тестовой форме. / В.С. Аванесов. – М.: МГТА, 1995. – 95 с.
2. Андреев А. А. Введение в дистанционное обучение. / А. А. Андреев – М.: Из-во «ВУ», 1997.
3. Андреев А.А. Применение телекоммуникаций в учебном процессе. / А. А. Андреев – М.: Из-во «ВУ», 1998.
4. Атанов Г.А. Обучение и искусственный интеллект, или современная дидактика высшей школы. / Г.А. Атанов, И.Н Пустынникова. – Д. : ДОУ, 2002. – 504 с.
5. Атанов Г. А. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. / Г. А. Атанов. – Д: ДОУ, 2003. – 180 с.
6. Басова Н.В. Педагогика и практическая психология. / Н.В. Басова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 416 с.
7. Беспалько В.П. Программированное обучение. (Дидактические основы). / В.П. Беспалько. – М.: Высшая школа, 1970. – 300 с.
8. Богачков Ю.Н. Задачи и модели распределенного динамического оценивания показателей процесса обучения. / В.П.Беспалько – К.: Наукова думка, 2002. – С. 101–113 .
9. Богоявленская Д.Б. Интеллектуальная активность как проблема творчества. / Д.Б. Богоявленская. – Ростов- на-Дону: Изд-во РГУ, 1983. – 173 с.
10. Боданская О.Я. Формирование приемов самостоятельной работы учащихся с учебником. / О.Я. Боданская. – Харьков: ХГУ, 1975. – 73 с.
11. Бондаревская Е.В. Личностно-ориентированное образование : опыт, разработки, парадигмы. / Е.В. Бондаревская. – Ростов-на-Дону: РГПУ, 1997. – 160 с.
12. Брудный А.А. Психологическая герменевтика. / А.А. Брудный. – М.: Лабиринт, 1998. – 336 с.

13. Бьюзен Т. Б. Супермышление. / Т.Б. Бьюзен. – Мн.: ООО «Попурри», 2003. – 304 с.
14. Вишневская Г.В. Внедрение дистанционных технологий в процесс обучения иностранному языку студентов-заочников неязыковых вузов / Г.В. Вишневская. // Известия ПГПУ. – 2011. – № 24, – С. 589–592.
15. Дацюк В.Б. Перспективи дистанційної освіти та віртуальних університетів в Україні [Електронний ресурс] / В.Б. Дацюк. – Режим доступу: <http://mediacenter.uz.ua/data/daciuk.pdf>
16. Дишлева Ю.В. Роль та місце сучасних методик у вивченні англійської мови в курсі дистанційного навчання. / Ю.В. Дишлева. // Х.: Вісник. – 2008. – №13. – С. 35–41.
17. Дрозд О.П. Дистанційні курси. Методичні рекомендації щодо підготовки веб-ресурсу дисциплін при організації навчального процесу за дистанційною формою. / О.П. Дрозд. – Ч: ЧНТУ, 2013. – 32 с.
18. Заика Е.В. Психологические вопросы организации самостоятельной работы студентов в вузах. / Е.В. Заика. – Х.: Изд-во ХГУ, 1991. – 71 с.
19. Зейгарник Б.В. Патопсихология: учебник для вузов. / Зейгарник Б.В. – М.: Изд-во Московского университета, 1986. – 287 с.
20. Кукушин В.С. Введение в педагогическую деятельность. / В.С. Кукушин. – Ростов-на-Дону: изд. Центр «Март», 2002. – 35 с.
21. Кукушин В.С. Дидактика (теория обучения). / В.С. Кукушин. – Ростов-на-Дону: изд. Центр «Март», 2003. – 368 с.
22. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс. / В.М. Кухаренко, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко. – Харків: Торсінг, 2001. – 320 с.
23. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання – педагогічна технологія 21 сторіччя : Зб. наук, праць. Вип. 4 / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – Київ: НПУ ім. Драгоманова, 2001. – 11– 15 с.

24. Кухаренко В.М. Тьютор. Основи професійної підготовки державних службовців. / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – Київ, «Міленіум», 2004. – 105 с.
25. Кухаренко В.М. Дистанционный курс как система управления знаниями. / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – Харків: ХДАК, 2003. – С.112– 113.
26. Кухаренко В.М. Управління дистанційним навчальним процесом. / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – ХДПУ: Херсон – 2003. – 78– 80 с.
27. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання у схемах. / В.М.Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – Харків: НТУ «ХП», 2001. – 64 с.
28. Кухаренко В.М. Чат как форма синхронного общения. Образовательные технологии и общество. / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – Казань: 2003. – С.159– 161.
29. Кухаренко В.М. Комплексний підхід до впровадження дистанційного навчання. / В.М. Кухаренко. – Київ: «Фоліант», 2007. – С.77– 83.
30. Кухаренко В. М.Методологічні засади дистанційної освіти: Вісник Академії дистанційної освіти № 1. / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко. – К.: Вид-во «Міленіум», 2003. – С.16– 21.
31. Кухаренко В.М. Інформаційний освітній простір України для безперервної освіти. / В.М. Кухаренко, В.О. Кравець. – Київ, 2001. – С.116-126.
32. Кухаренко В. М. Дистанційний навчальний процес: навчальний посібник / В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко, Г. С. Молодих, Н. Є. Твердохлебова.– К.: «Міленіум», 2005. – 292 с.
33. Кухаренко В.М.Методологічні проблеми формування віртуального навчального середовища «Веб-клас ХП» / В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко, М.В. Савченко. – Вісник Академії дистанційної освіти №2, – К.: Вид-во «Міленіум», 2004. – С.36– 40.
34. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. / А.Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1975. – 304 с.

35. Лернер И.Я. Проблемное обучение. / И.Я. Лернер. – М.: Педагогика, 1972. – 148 с.
36. Лийметс Х.Й. Групповая работа на уроке. / Х.Й. Лийметс. – М.: Знание, 1975. – 64 с.
37. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте: пособие для учителя. / А.К. Маркова. – М.: Просвещение, 1983. – 96 с.
38. Муліна Н.І. Методика розробки та використання дистанційного курсу англійської мови. / Н.І. Муліна. – К., 2001. – С.22 .
39. Некрасов М. А. Социальный портрет студентов – потребителей дистанционного образования. Дистанционное образование глазами студента. / М. А. Некрасов. // Инновации в образовании. – 2004. – № 3, – С.65– 73.
40. Нильсен Я. Дизайн Веб-страниц. Анализ удобства и простоты использования 50 узлов: учеб. пособие / Я. Нильсен. М.: Издательский дом "Вильямс", 2002. – 336 с.
41. Олійник О.В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ : зб. наук. праць / О.В. Олійник. – ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. – 238–246 с.
42. Орлова К.Н. Использование системы дистанционного обучения Moodle в процессе преподавания практического курса английского языка / К.Н. Орлова. // Вестник Нижегородского университета имени Н.И. Лобачевского. – 2013. – № 1 (2). – С.225–227.
43. Пасічник Т.В. Дистанційне навчання як компонента сучасних технологій освіти : зб наук. - метод. пр. / Т.В. Пасічник, Я.І. Сибаль, І.Є Іваницький, С.Г. Вовк, М.Д. Жубрид. // Наук.-метод. центр аграр. освіти – 2006. – № 8. – С.59-64.
44. Полонская Е.Л. Язык HTML. Самоучитель. / Е.Л. Полонская. – М.: Диалектика, 2003. – 320 с.
45. Посталюк Н.Ю. Творческий стиль деятельности: педагогический аспект. / Посталюк Н.Ю. – Казань: Изд-во КГУ, 1989. – 204 с.

46. Реан А.А. Социальная педагогическая психология. / А.А. Реан, Я.Л. Коломинский. – СПб.: Питер, 2000. – 416 с.
47. Сиротенко Н.Г. К вопросу управления познавательной деятельностью в процессе мысленного эксперимента. / Н.Г. Сиротенко. // Проблемы высшей школы. – 1981. – вып. 53. – Киев: Высшая школа. – С.53–56.
48. Сохор А.М. Логическая структура учебного материала. Вопросы дидактического анализа. / А.М. Сохор. – М.: Педагогика, 1974. – 192 с.
49. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний. / Талызина Н.Ф. – М.: МГУ, 1975. – 342 с.
50. Тихомиров О.К. Психология мышления. / Тихомиров О.К. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 272 с.
51. Тихомирова Н. В. Регулирование дистанционного обучения / Н. В. Тихомирова. // Высш. образование сегодня. – 2005. – № 1, – С.41– 43.
52. Ус М. Фонетичний аспект адаптації персоналізованого тьютора в дистанційному навчанні / М. Ус, Н. Панасенко, К. Ус. // Освіта і упр.– 2000. – № 1. – С.149– 152.
53. Ушакова Н.М. Про нормативно-правове забезпечення дистанційного навчання у вищому навчальному закладі / Н.М. Ушакова, А.Б. Воронова, Л.Є. Калиновська. // Нові технології навчання. – 2000. – №35. – 274 с.
54. Филиппова Г. В. Вопросы оценки показателей качества дистанционного образования / Г. В. Филиппова. // Пед. науки. – 2005. – №4. – С.42– 43.
55. Хассон В. Дж. Критерії якості дистанційної освіти / В. Дж. Хассон, Е.К. Вотермен. – М.: Вища шк. – 2004. – С.92–99.
56. Хоменко Л.О. До питання дидактичного забезпечення дистанційного навчання іноземних мов / Л.О. Хоменко. // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2004. – Вип.79.– С. 314–318 .
57. Хуторской А.В. Интернет в школе. Практикум по дистанционному обучению. / А.В. Хуторской. – М.: ИОСО РАО, 2000. – 304 с.

58. Шульмина Р.В. Организационно-педагогические основы реализации технологий дистанционного обучения в вузе / Р.В. Шульмина, И.Л. Федотенко, Д.С. Ермаков. // Открытое образование. – 2002. – № 3. С.66–70.
59. Anderson. L. Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives, Abridged Edition / L. Anderson, D. Krathwohl. – NY. :Longman, 2001. – 70 p.
60. Brogan P. Using The Web For Interactive Teaching And Learning. The Imperative For The New Millenium [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <https://books.google.com>
61. Clark Donald, Developing Instruction (Instructional Design) [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <http://www.nwlink.com>
62. Clark, D. R. Learning Domains or Bloom's Taxonomy [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <http://www.nwlink.com>
63. Cynthia C. J. Shoemaker. Leadership in continuing and distance education in Higher education / C. Cynthia J. Shoemaker, 1998. – 267 p.
64. Downes Stephen. Nine Rules for Good Technology / Stephen Downes. – On the Horizon № 7, 2000. – 33p.
65. Garber Debbic, Grawing Virtual Community The International Review of Research in Open and Distance Learning [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <https://www.researchgate.net>
66. Jonassen, D. Designing constructivist learning environments [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <https://www.scirp.org>
67. Lawrence C. Ragan. Good Teaching Is Good Teaching: An Emerging Set of Guiding Principles and Practices for the Design and Development of Distance Education [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <https://www.educause.edu>
68. Simpson Ormond, Access, Retention and Course Choice in Online, Open and Distance Learning [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <http://www.eurodl.org>

69. Thurmond V. Towards an Understanding of Interactions in Distance Education [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: https://ojni.org/8_2/interactions.htm
70. Wagner E. D. In support of a functional definition of interaction [Электронный ресурс] // – Режим доступа до ресурсу: <https://www.tandfonline.com>